

160668

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRK ve İSLAM ESERLERİ MÜZESİ'NDE MİLLİ
EĞİTİM MÜFREDATI DOĞRULTUSUNDA
İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK EĞİTİM
PROGRAMI HAZIRLAMA PROJESİ**

Arkeolog Yeliz ÇETİNDAG KUŞAN

**Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzecilik Yüksek Lisans Programında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı : Öğretim Gör. Zehra ERKÜN ORUÇOĞLU (YTÜ)

İSTANBUL,2005

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
RESİM LİSTESİ	v
PLAN LİSTESİ	viii
TABLO LİSTESİ	ix
ÖNSÖZ	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Temel Kavramlar	2
1.1.1 İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Fiziksel, Sosyal, Duyuşsal ve Bilişsel Özellikleri	2
1.1.2 Eğitim	5
1.1.3 Müze Eğitim Politikası	6
1.1.4. Müzenin Eğitim İşlevi	10
1.1.4.1. Kitle İletişim	10
1.1.4.2. Kişilerarası İletişim	10
1.1.5. Müzenin Eğitim Görevi	11
1.1.6. Müzede Öğrenme Süreci	12
1.1.6.1. Yapıcı Eğitim ve Müzede Öğrenme Süreci	12
1.1.6.2. Öğretim Teknikleri	13
1.1.6.2.1. Rehberli Turlar	13
1.1.6.2.2. Yazılı Gereç Kullanımını Gerektiren Yöntem	14
1.1.6.2.3. Atölye Çalışmaları	14
1.1.6.3. Öğrenmeyi Destekleyici Materyal	15

2.	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NIN 2004'TE YENİLENEN MÜFREDATINDA EĞİTİM ANLAYIŞI ve MÜFREDATIN AMACI, İLKELERİ	16
2.1.	Amaç ve İlkeler	16
2.2.	Müze Eğitimini İlgilendiren İlkeler	17
2.3.	2004-2005 Yılında Yenilenen Milli Eğitim Müfredatındaki Değişikliklerin Genel Özellikleri	19
2.4.	Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Müzelerle İlgili Görev Tanımları	20
3.	TÜRK VE İSLAM ESERLERİ MÜZESİ	21
3.1.	Vizyonu	21
3.2.	Müze Binası	21
3.3.	Koleksiyonu	22
3.4.	Sergilemesi	23
3.5.	Türk ve İslam Eserleri Müzesi Sergilemesinden Örnekler	27
3.5.1.	Koridordaki Sergilemeden Örnekler	27
3.5.2.	Salonlardaki Sergilemeden Örnekler	28
3.5.3.	Müze Sergilemesini Destekleyici Öğelerden Örnekler	30
4.	TÜRK VE İSLAM ESERLERİ MÜZESİ EĞİTİM OLUŞTURMAK İÇİN BİR POLİTİKASINI DENEME	34
4.1	Amaçlar	34
4.2	Hedefler	35
4.3	İlkeler	36
4.4.	Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde Oluşturulacak Eğitim Programlarının Milli Eğitim Bakanlığı 2004-2005 Müfredatına Göre Planlanması İçin Öneri	36
4.4.1.	Müze Eğitimcisi	37
4.4.2.	Milli Eğitim Bakanlığı Müfredatında Yer Alan Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nin Konusu Olabilecek Temalar	38
4.4.3.	Örnek Temalar	39
4.4.4.	Hedef Davranışlar	40
4.4.5.	Nesne Seçimi	41

4.4.6	Etkinlik Mekanı	41
4.4.7	Soru Tipleri	41
4.4.8	Uygulama	43
4.4.9	Öneriler	78
5.	SONUÇ	80
	KAYNAKÇA	84
	ÖZGEÇMİŞ	89

RESİM LİSTESİ

	Sayfa
Resim 3.1. Müze Girişi	27
Resim 3.2 Sergi Koridoru	27
Resim 3.3. Sergileme Odaları	28
Resim 3.4. Büyük Selçuklu Vitrini	28
Resim 3.5. Anadolu Selçuklu Vitrini	28
Resim 3.6. Erken Osmanlı Vitrini	29
Resim 3.7. Halı Salonuna Giriş	29
Resim 3.8. Halı Salonu- Divanhane Bölümü	29
Resim 3.9. Müze İçindeki Bölümleri Belirten Levhalar	30
Resim 3.10 Bilgilendirme Panoları ve Haritalar	30
Resim 3.11 Nesnelerin Çizimlerle Desteklendiği Panolardan Bir Örnek	31
Resim 3.11a Nesneler ve Üzerlerindeki Figürlerin Çizimleri	31
Resim 3.11b Çizimlerin Yakından Görünüşü	31
Resim 3.12 Anlatımın Fotoğraf, Çizim ve Pano Desteklendiği Etnografya Bölümü	32
Resim 3.12a Fotoğraflarla Desteklenen Anlatımdan Bir Örnek	32
Resim 3.12b Çizimlerle Desteklenen Anlatımdan Bir Örnek	32
Resim 3.12c Panolarla Desteklenen Anlatıma Bir Örnek	32
Resim 3.13 Etiketlerdeki Anlatımlardan Örnekler	33
Resim 4.1. İş Bölümü Teması İçin Önerilen Etnografya Bölümü Vitrinleri	49
Resim 4.1a Yörük Çadırı Vitrini	49
Resim 4.1b Topak Ev Vitrini	49
Resim 4.1c Topak Ev'in İç Kısımından Bir Görünüm	49
Resim 4.1d Yund Dağı'nda Bir Ev Vitrini	50
Resim 4.1e Bir Başka Açıdan Yund Dağı'nda Bir Ev Vitrini	50
Resim 4.2. Temizlik, Sağlık, Vücudumuz Teması için Önerilen Hamam Takımları Vitrini	53
Resim 4.3. Toplumda İş Bölümü, Değer Verme, Dayanışma Temaları için Önerilen Yazma Eserler Vitrinleri	56
Resim 4.3a Yazı Kutuları (Divitler)	56

Resim 4.3b	Kağıt Makasları	56
Resim 4.3c	Yazı Takımları	56
Resim 4.3d	Yazı Albümleri	57
Resim 4.3e	Osmanlı Minyatürlü Kitaplarından Çeşitli Örnekler	57
Resim 4.4.	Yörük Yaşam-Göçebe Kültür Konusu İçin Önerilen Etnografya Bölümü Vitrinleri	60
Resim 4.4a	Yörük Çadırı Vitrini	60
Resim 4.4b	Topak Ev Vitrini	60
Resim 4.4c	Topak Ev'in İç Kısımından Bir Görünüm	60
Resim 4.5.	Coğrafi Bölgelerin Özellikleri Konusu İçin Önerilen Etnografya Bölümü Vitrinleri	63
Resim 4.5a	Yörük Çadırı Vitrini	63
Resim 4.5b	Topak Ev Vitrini	63
Resim 4.5c	Topak Ev'in İç Kısımından Bir Görünüm	63
Resim 4.5d	Yund Dağı'nda Bir Ev Vitrini	64
Resim 4.5e	Bir Başka Açıdan Yund Dağı'nda Bir Ev Vitrini	64
Resim 4.6	Yönetim Şekilleri Teması için Önerilen Yazma Eserler Vitrinleri	67
Resim 4.6a	Bir Ferman Örneği	67
Resim 4.6b	Tuğra Örneği	67
Resim 4.6c	Kabe Anahtarı ve Kabe Örtüsü	68
Resim 4.7.	Toplumsal Sınıflar Teması için Önerilen Osmanlı'da Saray Yaşamını Yansıtan Nesneler	71
Resim 4.7a	Tombak Leğren-İbrik, Kandil	71
Resim 4.7b	Buhurdan	71
Resim 4.7c	Gümüş Top Askı ve Buhurdanlar	72
Resim 4.7d	Gümüş Şamdan	72
Resim 4.8.	Toplumsal Sınıflar Teması için Önerilen Osmanlı'da Halk Yaşamını Yansıtan Nesneler	73
Resim 4.8a	Gülabdan, vazo ve şekerlikler	73
Resim 4.8b	Fincanlar	73
Resim 4.8c	Osmanlı Dönemi İstanbul'da Bir Ev	73
Resim 4.9.	Osmanlı'da Aydınlatma ve Isıtma Teması için Önerilen Nesneler	76

Resim 4.9a	Bir Kandil Örneği	76
Resim 4.9b	Günlük Kullanılan Şamdanlar	76
Resim 4.9c	Saray Aydınlatmasında kullanılan Gümüş Şamdan	76
Resim 4.9d	Osmanlı Dönemi İbrahim Paşa Sarayı Isıtma Sisteminden Bir Örnek	77 70

PLAN LİSTESİ

	Sayfa
Plan 3.1. İbrahim Paşa Sarayı Planı	22
Plan 3.2. Müze Planı	25
Plan 3.2a Müze Sergi Salonları	25
Plan 3.2b Etnografya Bölümü	26
Plan 4.1. 1. Sınıf eğitim planı ve yaş grubu özellikleri	47
Plan 4.2. 1. sınıf ilköğretim öğrencileri için önerilen tema	48
Plan 4.3. 2. Sınıf eğitim planı ve yaş grubu özellikleri	51
Plan 4.4. 2. sınıf ilköğretim öğrencileri için önerilen tema	52
Plan 4.5. 3. Sınıf eğitim planı ve yaş grubu özellikleri	54
Plan 4.6. 3. sınıf ilköğretim öğrencileri için önerilen tema	55
Plan 4.7. 4. Sınıf eğitim planı ve yaş grubu özellikleri	58
Plan 4.8. 4. sınıf ilköğretim öğrencileri için önerilen tema	59
Plan 4.9. 5. Sınıf eğitim planı ve yaş grubu özellikleri	61
Plan 4.10. 5. sınıf ilköğretim öğrencileri için önerilen tema	62
Plan 4.11. 6. Sınıf eğitim planı ve yaş grubu özellikleri	65
Plan 4.12. 6. sınıf ilköğretim öğrencileri için önerilen tema	66
Plan 4.13. 7. Sınıf eğitim planı ve yaş grubu özellikleri	69
Plan 4.14. 7. sınıf ilköğretim öğrencileri için önerilen tema	70
Plan 4.15. 8. Sınıf eğitim planı ve yaş grubu özellikleri	74
Plan 4.16. 8. sınıf ilköğretim öğrencileri için önerilen tema	75

TABLO LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1.1. Müze eğitim politikası	8
Tablo 1.2 Türkiye için müze eğitim politikası ilkeleri	9
Tablo 4.1. Topak ev ve Yörük çadırı vitrini örnek soru tipleri için kriterler	42
Tablo 4.2. Kültürel değerler temasını destekleyici soru tipleri	42
Tablo 4.3. Yayla yaşantısı temasını destekleyici soru tipleri	42
Tablo 4.4. İş bölümü ve değer verme temaları örnek soru tipleri için kriterler	43
Tablo 4.5. İş bölümü ve değer verme temalarını destekleyici soru tipleri	43

ÖNSÖZ

Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzecilik Yüksek Lisans Programında hazırlamış olduğum Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde Milli Eğitim Müfredatı Doğrultusunda İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Eğitim Programı Hazırlama Projesi konulu yüksek lisans tezi ile Türk ve İslam sanatına ait önemli eserlerin yer aldığı Türk ve İslam Eserleri Müzesi koleksiyonlarının eğitim amaçlı değerlendirilebileceğine dair öneriye yer verilmiştir.

İlköğretim öğrencileri için hazırlanan program önerisi ile müfredattaki bazı konular anlatılırken Müze koleksiyonlarından yararlanılması önerilmektedir. Tez kapsamında hazırlanan eğitim programı önerisi ile Türk ve İslam Eserleri Müzesi Koleksiyonu'nun eğitimin bir parçası olabilmesi, öğrencilerin Müze'yi Milli Eğitim Bakanlığı müfredatında belirtilen konular kapsamında anlayabilmesi, Müze koleksiyonuna Milli Eğitim Bakanlığı müfredatında belirlenen ilköğretim konularını destekleyici nitelik kazandırılması için bir yol açılması hedeflenmiştir. Bundan amaç, programın ilerleyen aşamalarında öğrencilerin aileleriyle birlikte yapacakları müze ziyaretlerine ortam hazırlanması ve Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nin eğitim aracılığı ile kültürel bir merkez konumuna getirilmesidir.

Tezin hazırlanmasında gösterdikleri yardım ve değerli fikirlerinden dolayı Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Dekanı ve Müzecilik Yüksek Lisans Programı başkanı Sayın Prof. Tomur ATAGÖK'e, danışman hocam Sayın Öğr. Gör. Zehra ERKÜN ORUÇOĞLU' na, Sayın Öğr. Gör. Sedat GÖKSU'ya, değerli fikirleri ve yüksek lisans eğitimim sırasında desteklerini esirgemeyen Sakıp Sabancı Müzesi Müdürü Sayın Dr. Nazan ÖLÇER'e, Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürü Sayın Seracettin ŞAHİN' ve Müdür Yardımcısı Şule AKSOY'a, Müze'deki uygulamalar sırasında bana hem değerli fikirleri hem de öğrencileriyle büyük destek olan Kumkapı Ahmet Kut İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmeni Nuray ŞAHİN'e, aileme ve eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs 2005

Yeliz ÇETİNDAG KUŞAN

TÜRK ve İSLAM ESERLERİ MÜZESİ'NDE MİLLİ EĞİTİM MÜFREDATI DOĞRULTUSUNDA İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI HAZIRLAMA PROJESİ

Yeliz Çetindağ Kuşan
Müzecilik Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi

Bu tez kapsamında, eğitim kavramının anlamı, eğitim sürecinde yararlanılan yapıcı yaklaşım ilkeleri incelenmiş ve bu yaklaşımdan müze eğitimi uygulamalarında ne şekilde faydalanılabileceğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yapıcı yaklaşım, öğrenme sırasında, öğrencilerin ham bilgilerinden yararlanılmasının, aktif olmasının, onlara açık uçlu sorular sorulmasının öğrenmenin niteliğini yükselttiğini savunmaktadır. Bu nedenle, müze eğitimi uygulamalarında bu yaklaşım ilkelerinden yararlanılmasının uygun olacağı belirlenmiştir.

Eğitim programı önerisinin oluşturulma süresinde müzenin eğitim işlevi, müze eğitime ortam hazırlanması için gerekli ilkeler, eğitim programının aşamaları ve müze eğitim politikası hazırlama ilkeleri belirlenmiş, Türk ve İslam Eserleri Müzesi eğitim politikası önerisinin amaç ve ilkeleri bu doğrultuda oluşturulmuştur.

Eğitim ile ilgili çalışmalara, öncelikli olarak ilköğretim öğrencileri ile başlanması düşünülmüştür. Bundan amaç programın ileriki aşamalarında öğrencilerin aileleriyle birlikte yapacakları müze ziyaretlerine ortam hazırlamaktır. Bu doğrultuda, Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nin eğitim aracılığıyla bir kültür merkezi konuma getirilmesi, müze eğitim programı önerisinin hedefi olarak belirlenmiştir.

İlköğretim öğrencilerini kapsayan 7-15 yaş grubu öğrenciler arasındaki bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal özellikler yaş dönemlerine göre farklılık gösterebileceğinden, Jean Piaget'nin gelişim psikolojisinde kabul gören yaklaşımı incelenmiştir. Bunun neticesi olarak eğitim programı önerisi hazırlanırken öğrencilerin yaş grupları özellikleri dikkate alınmıştır.

Türk ve İslam Eserleri Müzesi Koleksiyonu'nun Milli Eğitim Bakanlığı müfredatı doğrultusunda değerlendirilebilmesi amacıyla Bakanlığın 2004-2005 eğitim-öğretim yılında yenilenen müfredatı incelenmiş, müze eğitimi ile ilgili olan maddeleri belirlenmiştir.

Program önerisi hazırlanırken örnek temaların Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler kitaplarındaki konulara uygun olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca, nesne seçiminde ve etkinlik çalışmaları sırasında da öğrencilerin yaş grupları göz önünde bulundurulmuştur. Böylelikle her tema için öğrencide meydana gelecek davranış değişikliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Milli Eğitim Bakanlığı müfredatına paralel olarak, öğrencilerin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler eğitimlerinin bir bölümüne Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde devam edebileceğinin sağlanmasına çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim programı, müze, müfredat.

EDUCATIONAL PROJECT DESIGNED IN COMPLIANCE WITH THE NATIONAL CURRICULUM FOR PRIMARY SCHOOL CHILDREN VISITING THE MUSEUM OF TURKISH AND ISLAMIC ARTS

Yeliz Çetindağ Kuşan

Master's Degree Programme in Museology, Postgraduate Dissertation

This dissertation sets out to examine the concept of education and the principles of the constructive approach as applied to the education process, and to determine how this constructive approach can be applied to educational activities at museums.

The constructive approach is based on the belief that drawing upon the existing knowledge of the pupils, engaging them actively in the learning process and asking open-ended questions raises the quality of learning. For this reason, it was established that the principles of this approach should be applied to educational museum programs.

In preparing a proposal for such an educational programme, the educational function of the museum, the principles necessary for preparing an environment appropriate for museum education, the stages of the educational programme, and principles for drawing up a museum educational policy were defined, and the objectives and principles of this proposal for an educational policy at the Museum of Turkish and Islamic Arts were laid down accordingly.

It was decided to begin the educational project by focusing on primary school children. Our reason for this was to lay the ground for visits to the museum by pupils and their families in the later stages of the programme. It was therefore decided that the Museum of Turkish and Islamic Arts should serve as a cultural centre providing educational activities, and that this should be the goal of the museum's educational programme.

Since primary school pupils, whose ages range from 7 to 15, vary widely in terms of their knowledge and physical, social and emotional characteristics depending on the age group to which they belong, the approach on which Jean Piaget's development psychology is based was examined. Consequently, the proposed educational programme takes account of distinctions between the different age groups.

So as to evaluate the Museum of Turkish and Islamic Arts collections in the light of the National Curriculum, the revised version of this curriculum as applied during the school year 2004-2005 was examined, and those parts of it relating to museum education were identified.

In preparing the programme proposal, care was taken that the themes should dovetail with subjects covered in primary school social studies textbooks. Furthermore, in choosing objects and designing activities, the different age groups of the pupils were taken into account. By this means the programme endeavours to take account of differing pupil behaviour patterns in its treatment of each theme, thus making it possible for pupils to receive part of their social studies education at the Museum of Turkish and Islamic Arts, in line with the National Curriculum.

Keywords: Education program, museum, curriculum.

1. GİRİŞ

Günümüzde müzelerin üç temel işlevi: korumak, araştırmak ve iletişim kurmaktır. Koruma ve araştırma işlevleri nesnelerle ilgili olarak yürütülen araştırmaları, bakım, onarım ve koruma çalışmalarını, iletişim işlevi ise nesneler ve insanlar arasındaki bağın oluşmasını sağlayan kültürel ve eğitici etkinlikleri içermektedir. Böylece, müzeler sadece toplayan, koruyan ve araştıran kuruluşlar olmaktan çıkıp iletişim kuran kuruluşlara dönüşmüşlerdir. İletişim işlevinin bir sonucu olarak müzelerin, ziyaretçileri çeken (reklam ve pazarlama), onların gereksinimlerini keşfeden (araştırma ve değerlendirme) ve entelektüel gereksinimlerini gideren (eğitim ve eğlenme) etkileri ortaya çıkmaktadır.

Unesco'ya bağlı olarak 1946'da kurulan ICOM'un önderliğinde başlayan¹ müzelerin eğitim amaçlı kullanılması ve ziyaretçisine hizmet veren müze anlayışı günümüzde daha geniş bir anlam kazanmıştır. Bugün müze eğitimi, okullar için sadece rehberli turlar düzenleme anlamını aşmış, sergileri, atölye çalışmalarını, yayınları da içeren bir etkinlikler bütünü haline almıştır.

Ülkemizde, eğitim anlayışı, yaratıcı zekâyı önemseyen, eşdeğer zamanlı işlenecek dersler arasında ilişki kuran, derslerin verimini öğrencide yarattığı kazanımlara göre değerlendiren bir anlayış olarak değişim geçirmektedir. Tez kapsamında, eğitimde gerçekleşen bu değişime göre hazırlanan yeni müfredattaki Milli Eğitimin amaç ve ilkeleri araştırılacak, böylece bu ilkelere hangilerinin müze eğitimi ile ilişkilendirilebileceğinin belirlenmesine çalışılacaktır. Konunun daraltılması açısından Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nin müfredat doğrultusunda ilköğretim öğrencileri için değerlendirilerek Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler eğitimine Müze'de devam edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmalara öncelikle, programın hedef kitlesi olan ilköğretim çağındaki öğrencilerin fiziksel, sosyal, duyuşsal, bilişsel özelliklerinin ve ihtiyaçlarının incelenmesiyle başlanacaktır. Araştırmanın bir sonraki aşamasını, müze eğitim programının eğitimde kullanılan hangi yaklaşıma dayandırılacağına belirlenmesi oluşturacaktır. Ayrıca, Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nin eğitim politikası ve eğitim programı ilkelerinin belirlenebilmesi için müze eğitim politikası hazırlama ilkelerinin, müzenin eğitim işlevinin, eğitim programı hazırlama aşamalarının hangileri olduğunun belirlenmesine çalışılacaktır.

¹ Tomur Atagök, Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar, Müze Eğitimi Semineri 1, Akdeniz Bölgesi Müzeleri, Haz. Prof. Dr. Bekir Onur, Suna-İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya, 2003.

Soru ve sorunların ortaya konulabilmesi amacıyla, Türk ve İslam Eserleri Müzesi eğitim politikasının hangi amaç, hedef ve ilkeleri kapsayacağını, Müze'nin eğitim programı için hazırlıklı olup olmadığının, yeni müfredata göre nasıl hazırlanacağını belirlenmesine çalışılacaktır.

Bu amaçta, Milli Eğitim müfredatında belirtilen konuların hangilerinin, Türk ve İslam Eserleri Müzesi koleksiyonunun konusu olabileceği, konuların uygulanması sonucunda öğrencide oluşacak davranış değişikliklerinin belirlenmesi ve seçilecek nesnenin öğrencide davranış değişikliği meydana getirecek nitelikte olması düşünülmüştür. Bu doğrultuda, uygulama aşamasında örnek konuların hazırlanması ve konuya uygun mekanın belirlenmesi hedeflenmiştir.

1.1. Temel Kavramlar

Tez kapsamında, müzelerin kültürel kimliği tanımlama/tanıtma amaçları ve eğitim işlevi ele alınmaktadır. Bu nedenle, bu bölümde eğitim tanımı yapılarak, müzenin eğitim işlevinin tanımlanmasına çalışılacaktır.

1.1.1. İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Fiziksel, Sosyal, Duygusal ve Bilişsel Özellikleri

İlköğretim öğrencileri yaş grubu olan 7-15 yaş grubu çocuklar arasındaki bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal özellikler her yaş grubu için farklı olmakta, bu yaş gruplarının geçirdikleri fiziksel gelişime uygun olarak duygusal, sosyal ve bilişsel ihtiyaçları farklı özellikler göstermektedir.

Jean Piaget, çocukların fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel dönemlerini beşe ayırmıştır. Buna göre ilk dönem 0-2 yaş, ikinci dönem 2-7 yaş, üçüncü dönem 7-9 yaş dördüncü dönem 9-12 yaş ve beşinci dönem 12 yaş ve üstüdür. İlköğretim öğrencilerinin yaş grupları olan ikinci ve beşinci dönem yaş grubu öğrencilerin genel özellikleri, Jean Piaget' nin görüşüne göre şu şekildedir:

İşlem öncesi dönem (2-7 yaş arası); bu dönemde çocuklarda dil gelişimi hızlıdır. Çocuklar benmerkezci düşünmeye, tek yönlü ve sezgisel sınıflandırmaya eğilimlidir.

Somut işlemler dönemi (7-9 yaş arası); bu dönemde çocuklar muhakeme yoluyla problemleri çözümlemeye, sınıflama, sıralama ve tersden düşünebilmeye başlarlar. Fiziksel özellikler bakımından bu yaş grubundaki çocuklar çok aktiftirler, zihinsel ve fiziksel çabaları sonucu çabuk yorulur ve ara vermeye ihtiyaç duyarlar. Büyük kas denetimleri üstündür, yani küçük el becerileri yerine koşma, zıplama gibi daha aktif etkinliklere meyillidirler. Dikkatlerini küçük nesne ve yazılar üzerinde toplamakta zorluk çekerler. Sosyal ve duyuşsal özellikler açısından ise, sık sık küçük gruplarla düzenli oyun oynamaya eğilimlidirler. İlk sınıf öğrencileri eleştiriye ve başarısızlığa uyum sağlamada zorluk yaşayabilirler. Genel olarak ifade edilirse, ilk sınıf öğrencileri öğrenmeye son derece isteklidir. Konuşmayı severler ve yazmaktan çok kolay olmasından dolayı konuşmayı tercih ederler.

Soyut işlemler dönemi; soyut işlemler dönemi 9-12 ve 12-15 olarak ikiye ayrılabilir. Öğrencilere göre farklılık gösteren 9-12 yaşları soyut ve somut işlemler arasında geçiş dönemidir. 9-12 yaş grubundaki öğrenciler artık olaylar ve soyut problemler üzerinde fikir yürütebilmeye, bilimsel düşünebilmeye, sosyal ve kişisel konulara ilgi duymaya başlamışlardır. Küçük kas denetimleri oldukça iyidir. Bu nedenle sanat, el işi ve müzik etkinlikleri popülerdir. Akran grupları güçlenir, gruplaşmalarda yaş önemli bir etken olur. 12-15 yaş grubunda akran grubu, davranış kurallarının genel kaynağı haline gelmeye başlar. Öğrencilerde, başkalarının kendileri üzerindeki fikirleri büyük önem taşır. Soyut düşünme, politik ve liberal düşünme belirginleşir.

Kavramlar, ilköğretimin ilk yıllarındaki öğrenciler için, onların yalnızca duyu organları ile algılayabildiği şekli ile en sade biçimdedir. Bu yaş grubundaki öğrencilerde tarih kavramı henüz oluşmamış olduğundan bir nesnenin başka bir tarihsel süreçten günümüze gelebileceği kavramı da daha oluşmamıştır. Bu nedenle, nesnenin müzeye niçin geldiği, nasıl geldiği ve müzenin anlamı (ne olduğu) ile ilgili hep belirsiz fikirlere sahip olabilmektedirler. Öğrencilerin birçoğunda bir nesnenin eski olması tarihi olma kavramını çağrıştırmaktan ziyade, onlar için yıpranmış, harap, kirli, bakımsız sözcüklerini çağrıştırmaktadır. Müzelerde ise bunun tersine, sergilenen birçok eser bakımlı, parlak ve çeşitli ışıklandırma teknikleriyle de görsellikleri güçlendirilmiş olarak karşılırlarına çıkmaktadır. Bu da öğrencilerde eski ve yeni kavramları arasında karmaşıklığa neden olmaktadır. Ayrıca, bu yaş grubundaki öğrencilerde, kelime dağarcığı gelişkin değildir. Bu nedenle onlara, bilgilerin yalnızca kelimelerle verilmesi kavramalarını güçleştirir.

Gelişim psikolojisinin üzerinde durduğu bir diğer teori ise öğrencinin, öğrenme sırasında etkin olduğu, deneyerek, analiz ederek, sınıflandırarak öğrendiği inter-aktif öğrenmenin önemidir. Eğitimin bu aşaması, Piaget'nin “Algı deneyimle biçimlenir; akıl, zihin ve bellek yolu ile birey deneyimlerini doğaya uygular.”¹ savı ile ilgilidir. Öğrenci, kavramları anlamak için önce onları kullanır (dener), bu aşamada belleğindeki bilgilerle karşılaştırır, değerlendirir, sınıflandırır, analiz eder, yorumlar ve belleğindeki önceki bilgilerle yeni öğrendiği kavramları bütünleştirir. Piaget'ye göre öğrenme, gerçek kişisel kavramlar ve yeni karşılaşılan gerçeklerin çatışması sonucunda oluşur. Bu çatışma sonucunda uyum gerçekleşir.

Piaget'nin savına göre önce kavramlar oluşur; örneğin soğuk, sıcak, büyük, küçük, kısa ve uzun gibi, kelimeler ise ikinci olarak oluşurlar. Öğrencilere kavramların yalnızca kelimelerle anlatılması, onlar bu kavramları deneyimlerine yansıtmadıkça, anlaşılmasını güçleştirir. Örneğin, tarih dersleri müzelere gidilmedikçe yalnızca kitap sayfalarında kalır, fen derslerinde deney yapılmadıkça birçok olayın nedeni tam anlamıyla kavranamaz. Düşünme biçimleri oldukça somut olan ilköğretim çağındaki öğrenciler için neyin gerçek, neyin soyut olduğu çoğu zaman karmaşıktır. Bu nedenle de ilkokul öğrencilerinin geçmişi ve tarihsel dönemleri anlamalarında çoğu zaman karışıklıklar ortaya çıkar.

İlköğretimin 12-15 yaş aralığındaki öğrenci grupları, müzeye karşı daha ön yargılı yaklaşabilmekte ve kendilerini müzeye ait hissetmemektedirler.² Sürekli olarak ailelerinden bağımsız olarak ve kendi başlarına hareket etmek isteyen bu yaştaki öğrenciler, kendi özgün gruplarını oluşturmaya ve bu gruplara bağlı olarak hareket etmeye eğilimlidir. Oluşturdukları bu gruplar, sosyal statüleri için de önemlidir. Bu nedenle, müzeler, 12-15 yaş grubundaki öğrencilerin kendini sosyal hissedebilecekleri ortamlar olarak tasarlanır ve eğitim programı oluşturulurken bu durum göz önünde bulundurulur. Etkinliklerin ve kavramları açıklamak için seçilecek nesnelerin, öğrencilere yol gösterici olmasına dikkat edilir. Böylece, soyut düşünmeye ve yorumlamaya eğilimi olan 12-15 yaş grubu öğrencilerin, kavramlar ve nesneler arasında bağ kurarak, onları geleceğe taşımaları sağlanır.

¹ Jensen, s. 111

² Jensen, s.111

1.1.2. Eğitim

Eğitim genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir. Eğitim sürecinde kişilerin davranışlarında meydana gelebilecek değişimlerin istenilen yönde olması beklenir. Bu nedenle eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla, kasıtlı olarak, istendik değişme meydana getirme sürecidir.¹

Bu süreçte yaşantı, bireylerin diğer bireylerle ve çevresiyle ilişkisini içermektedir. Bireylerin birbirleriyle olan etkileşimleri sonucu oluşan yaşantı, kazanılmış yaşantı; bu etkileşimlerden bireyde kalıcı iz bırakanlar ise yaşanılmış yaşantı olarak tanımlanmaktadır.

Eğitimin tanımında yer alan davranış değişikliği kavramı ise, bireyin etkiye karşı gösterdiği tepkilerdir. Belli bir süreci kapsayan davranış değişikliğini birbiri üzerine eklenen öğrenmeler oluşturur.

Eğitimi açıklayan bir diğer kavram, eğitimin kasıtlı, istendik olmasıdır. Burada anlatılmak istenilen eğitimin planmış olması, kontrol altında yapılması ve istenilen değişimlere ulaşabilmesidir.

Günümüzde, eğitimin niteliğinin değişmesi, bilgiye erişim imkanının ve sürekli öğrenme ihtiyacının artması, eğitimde yeniden yapılanmayı gerekli kılmıştır. Gelişim psikolojisinde Jean Piaget yaklaşımını da destekleyen eğitimde yapıcı yaklaşım, öğretme kavramı değil öğrenme kavramı üzerinde durmaktadır.² Bu yaklaşıma göre öğrenme; bireylerin kendi deneyimleri, zihinsel yapıları ve inançlarına bağlı olarak bilgiyi yapılandırma sürecidir.³

Yapıcı eğitim ortamlarında, bireylerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına olanak sağlayan işbirliğine dayalı öğrenme, probleme dayalı öğrenme yaklaşımlarından yararlanır.⁴

Yapıcı yaklaşım, öğrenenlerin kişisel farklılıklarını göz önünde bulunduran, öğrenen merkezli olduğu için öğrenme isteği yaratan ve eleştirel düşünmeyi cesaretlendiren önemli bir

¹ Selahattin Ertürk, Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Yelkentepe yayınları, 1975

² Ebru, Kılıç, , İnternet Destekli Yapıcı Öğrenme Ortamları, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 23, Sayı 2 (2003), s. 150.

³ D.H. Jonassen. Thinking technology toward a constructivist design model. Educational Technology, 1994, s. 34.

⁴ J.G.Brooks,. In search of understanding: The case for constructivist classrooms. Alexandria Virginia: ASCD, 1993

yaklaşımdır. Yapıcı yaklaşım, bireylerin kendi deneyimlerine bağlı olarak bilgiyi yapılandırıldığını düşünür¹ ve öğrenen tüm öğrenme süreci boyunca edilgen değil etken olmakta, kendi öğrenmesinin sorumluluğunu almaktadır.²

Yapıcı sınıf ortamında öğretmen;

1. Öğrenenlerin önceki bilgilerini bütünleştirerek, hatalarını düzeltmelerini sağlar,
2. Öğrenenlere, kendi kararlarını vermeleri için cesaret verir,
3. Öğrenenlerin, derste içerik ile ilgili kararlarda söz sahibi olmalarına izin verir,
4. Öğrenenlerin öğrenme isteğini arttıracak ortamlar oluşturur,
5. Öğrenenin, diğer öğrenenlerle tartışmalarını destekler,
6. Öğrenenlerin kavramsal ilişkileri yapılandırmalarını sağlar,
7. Öğrenenlerin, öğrenmeyi öğrenmelerini sağlar,
8. Öğrenenlerin gösterdiği ilk tepkileri göz önünde bulundurarak bu tepkilerin sebeplerini sorgular,
9. Öğrenenlere açık uçlu sorular yönelterek, sorgulama becerilerinin gelişmesine yardımcı olur,
10. Ham veri ve birincil bilgi kaynaklarını kullanır,
11. Görevleri belirlerken sınıflandırmak, analiz etmek, tahmin etmek ve oluşturmak gibi bilişsel bir terminoloji kullanır,
12. Belli kavramlar ile ilgili kendi görüşlerini yansıtmadan önce öğrenenlerin bu kavramlar hakkındaki düşüncelerini sorgular.

1.1.3. Müze Eğitim Politikası

Müze eğitim politikası, müzenin eğitim ile ilgili karar verirken göz önünde bulunduracağı öncelikleri tanımladığı, görevlerin belirtildiği, değerlendirmelerin yapıldığı, müzenin eğitimi nasıl tanımladığını ortaya koyan bir içeriktir.

Müze eğitim politikaları, müze koleksiyonu doğrultusunda hazırlanır. Bu nedenle, müze eğitim politikasını, koleksiyon politikası belirler. Koleksiyon politikasının ilkelerini oluşturan; müze koleksiyonunun içeriği, müzenin vizyonu, koleksiyona eser alınırken dikkat edilen noktalar aynı zamanda eğitim politikasının da ilkelerini oluşturur. Eğitim politikaları

¹ D.H. Jonassen. Thinking technology toward a constructivist design model. Educational Technology. 1994, s. 36.

² D. Deyakulu, Yapıcı öğrenme. Der. A. Şimşek, Sınıfta Demokrasi, Ankara. Eğitim-Sen.

hazırlanırken müzenin ziyaretçi profili çıkarılır, bu profile göre ziyaretçilerin ihtiyaçları, kime nasıl eğitim verileceği belirlenir. Bu açıdan, müzenin iletişim politikası ile müze eğitim politikası birlikte değerlendirilir. Uzmanlar, personel, kütüphane, geçici sergi salonları, satış birimleri, kafe-restoranlar gibi müzedeki kişi ve birimler ile müzenin sergilemesi, sergilemeyi destekleyen unsurlar, etiketler, bilgi panoları birincil dereceden müzenin eğitim ve iletişim politikasından etkilenir.

Bu doğrultuda, müze eğitim politikalarının, iletişim politikalarını da içeren temel amacı, müze koleksiyonları ile yerel, ulusal kitleler arasında bir bağ kurmak, müzeyi eğitim aracılığı ile kültürel merkez haline getirmektir.

Müze eğitim politikası oluşturma ilkeleri şu şekilde sıralanmaktadır¹:

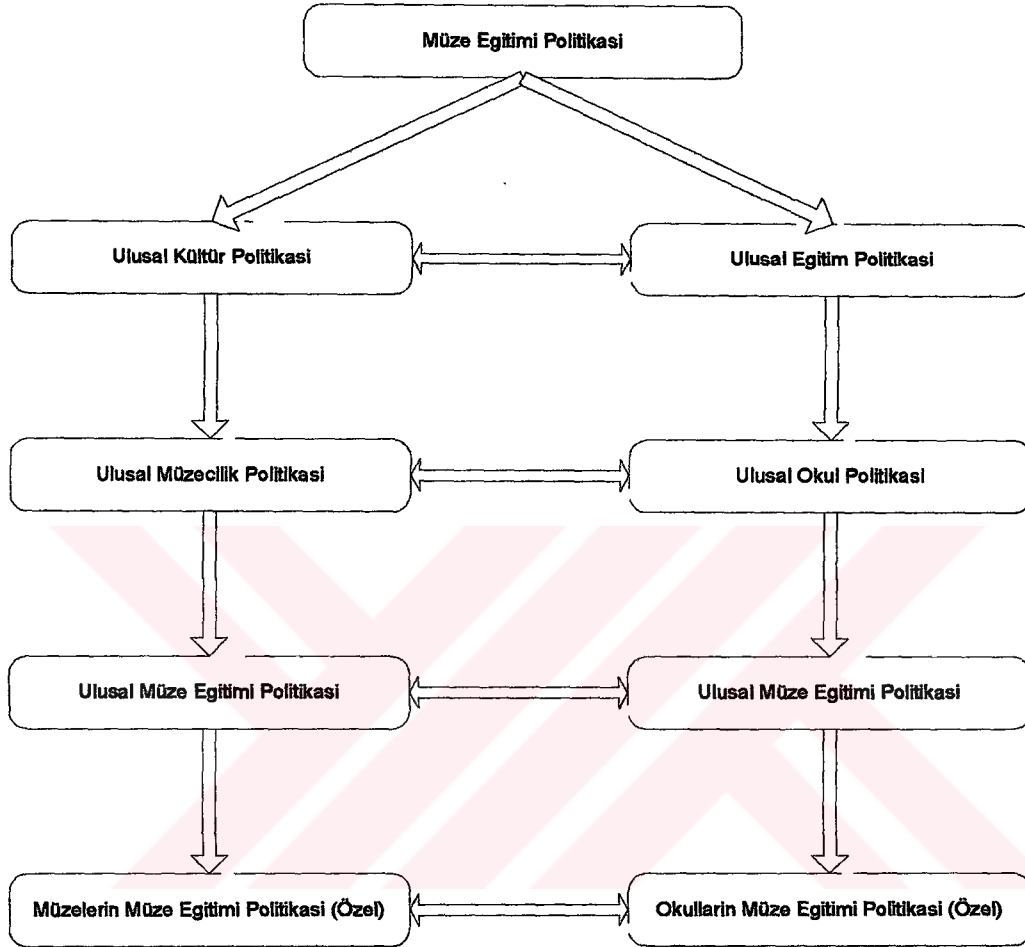
1. Müzenin çağdaş toplumdaki rolünün anlaşılmasını,
2. Müzenin toplumun eğitim ve öğrenim merkezi haline getirilmesini,
3. Müzenin kamu hizmeti rolünü etkileyecek bütün yönetim kararlarında eğitim işlevinin dikkate alınmasını,
4. Toplumun müzelere bakış açısını değiştirerek müzeleri kültürel ihtiyaçların karşılandığı mekanlar olarak tasarlanması,
5. Ulusal eğitimdeki yeni gelişmelerin farkında olarak, bunlara uyum sağlamasını,
6. Müzeyi, müzenin binalarını, koleksiyonlarını, diğer kaynaklarını ve eğitsel potansiyelini en yüksek düzeyde kullanılacak biçimde düzenlenmesini,
7. Eğitim hedeflerini karşılayacak uygun kaynakların bulunmasını,
8. Bütün personelin müzenin eğitim rolüne duyarlı olmasının ve sempati duymasının sağlanmasını,
9. Mümkün olduğunca çok yaş, cinsiyet, yetenek ve kültürden kişinin koleksiyonlara fiziksel ve entelektüel olarak yaklaşmasının sağlanmasını,
10. Koleksiyonların mümkün olduğunca çok yaş, cinsiyet, yetenek ve kültürden kişiye uygun olarak yorumlanmasının sağlanmasını,
11. Farklı yaş, cinsiyet, yetenek ve kültürden ziyaretçilere uygun öğrenme olanakları ve etkinliklerin sağlanmasını amaç edinir.

Müze eğitim politikaları, ulusal kültür politikaları ve ulusal eğitim politikaları ile ilişkilendirilerek hazırlanır. Prof. Dr. Bekir Onur Akdeniz Bölgesi Müzeleri Müze Eğitim

¹ Hopper-Greenhill, Writing a Museum Policy. University of Leicester, Departement of Museum Studies, 1991.

Seminerleri'ndeki bildirisinde, ulusal kültür, ulusal eğitim politikaları arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin müze politikalarına etkilerini şu şekilde şemalaştırmıştır.¹

Tablo 1.1. Müze Eğitimi Politikası

Müze eğitiminin ulusal eğitimdeki yeri ve rolü belirlendikten sonra müzeler kendi eğitim politikalarını oluşturur.

Prof. Dr. Bekir Onur, aynı bildirisinde müzelerin kendi kültür politikalarını oluşturmalarının yanı sıra müzelerin eğitim görevinin Türkiye’de tüm müzelerce benimsenebilmesi için, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı’ nın birbirinden bağımsız politikalarının yerine ortak bir politika belirlenmelerini öngörmektedir.² Buna göre; Prof. Dr. Bekir Onur,

¹ Onur, s.15

² Onur, s. 21

Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın birlikte belirleyeceği politika ilkelerini şu şekilde belirtmiştir:¹

Tablo 1.2. Türkiye İçin Müze Eğitim Politikası İlkeleri

Kültür ve Turizm Bakanlığı	Milli Eğitim Bakanlığı
• Müzelerin eğitim işlevini devlet belgelerinde belirtmek, • Merkezde bir müze eğitimi birimi (daire başkanlığı, şube müdürlüğü) kurmak, • Her müzenin kendi koşulları içinde bir müze eğitimi politikası oluşturmak, • Özel müzelerin açılmasını özendirmek ve desteklemek, • Ülkedeki bütün müzelerin eğitim potansiyelini araştırmak, bulguları raporlaştırmak, • Halkın müze anlayışını araştırmak ve geliştirmek, • Büyük müzelerde eğitim bölümü ve eğitimci kadrosu açmak, • Her kentte ve bölgede müze eğitimcisi grupları kurmak, • Büyük müzelerin küçük müzelerde geçici sergiler açmasını sağlamak, gezici sergiler düzenlenmek, ödünç verme hizmeti yapılmak, • Her yaştan ve cinsiyetten, öğrenim düzeyinden insanın bulunduğu kentteki müzeyi gezmesini sağlamak, • Bütün müzelerde dokunma, örnek çıkarma, kopya etme köşeleri açma olanağını sağlanmak, • Her yaştan ve cinsiyetten, öğrenim düzeyinden insanın bulunduğu kentteki müzeyi gezmesini sağlamak,	• Okulların müzelerle işbirliğini devlet belgelerinde belirtmek, • Okulların müzelerle işbirliğini milli eğitim kitaplarında vurgulamak, kitaplarda müzelere yönlendirmeler yapmak, • Her okulun kendi koşulları içinde müze eğitimi politikasını oluşturmak, • Okul müzelerinin açılmasını özendirmek, • Ülkedeki bütün okulların müzelerle işbirliği potansiyelini araştırmak, raporlaştırmak, • Öğrencilerin müze anlayışını araştırmak geliştirmek, • Okullarda planlı müze ziyaretlerini öğretim programına koymak, • Okullarda bir öğretmeni okul-müze görevlisi olarak seçmek ve eğitmek, • Her kentte ve bölgede okul-müze görevlisi grupları kurmak, • Okulların birbirleriyle müze eğitimi konusunda işbirliği yapabileceği bir sistemi kurmak ve işletmek, • Okula giden her çocuğun bulunduğu kentteki müzeyi-müzeleri gezmesini sağlamak, • Bütün okullarda müzelerin her türlü yayınına (broşür, kitapçık vb.) öğrencilerin ulaşmasını sağlamak

¹ Onur, s. 22

1.1.4. Müzenin Eğitim İşlevi

Müzeler, hazırladıkları eğitim programları aracılığı ile koleksiyonlarındaki nesneleri ziyaretçi ile etkileşimli bir müze ziyareti sonucunda anlamlı hale getirir.¹ Müze yaşam boyu çok yönlü eğitim ortamıdır. Bu nedenle, eğitim programları okul öncesi dönem, ilköğretim öğrencileri, lise ve üniversite öğrencileri, yetişkinler gibi yaş gruplarına göre çeşitlendirilebilmektedir.

Müzenin eğitim işlevi iki iletişim yöntemiyle gerçekleşir.² Bunlar, kitle iletişim ve kişiler arası iletişim yöntemleridir.

1.1.4.1. Kitle İletişim

Bu iletişim yöntemi;

- Tek yönlüdür.
- Tepkisizdir.
- Öğrenme uzaktır.
- Sergiler, gösterimler, yayınlar ödünç vermeler bu yöntemin kullandığı tekniklerdendir.

1.1.4.2. Kişilerarası İletişim

Müze, kitle iletişim yöntemiyle doğrudan ziyaretçi ile iletişim kuramayacağından bu durum kişilerarası iletişim yöntemini doğurmuştur. Bu iletişim yönteminde;

- Öğrenme yüz yüzedir.
- Doğrudandır.
- Paylaşma ve değiştirme vardır.
- Tepki verme olanağı vardır.

¹ Prof. Dr. Fersun Paykoç, Türkiye’de Müze Eğitimi Uygulamaları: Tarihçe ve Örnekler, ed. Bekir Onur, Müze Eğitimi Seminerleri I, Akdeniz Bölgesi Müzeleri, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 2002

² Onur, s.10.

- Elle yoklama, çizim yapma, rol oynama, gibi izleyici ile koleksiyonlar arası bağ kurmaya dayalıdır.
- Koleksiyonlar, sergiler, personel, müze satış birimi öğrenme kaynaklarıdır.

1.1.5. Müzenin Eğitim Görevi

Müze, eğitim programlarıyla,

- Eğitim programının amacı ve hedefleri açıkça belirtir.
- Eğitim programı hoşgörülüdür. Kültürel farklılıkları ve çeşitlilikleri vurgular. Program oluşturulurken potansiyel ziyaretçi grupları ve öncelikli hedef grupları belirlenir.¹
- Dünyada yaşanan eğitimsel, kültürel, sosyal, politik gelişimleri takip eder ve bunlar doğrultusunda programı yeniler.
- Öğrenenin, müzenin bakış açısını/mesajını görmesini sağlar.
- Öğrenenin geçmiş ile bağ kurarak, diğer kültürler hakkında bilgi edinmesine, kültürel değerleri anlamasına ortam hazırlar.
- Kavramları nesneler yoluyla açıklar.
- Öğrenenin nesneleri okumasını sağlar.
- Ziyaretçilerin nesneler hakkında anlamlı öğrenme sonuçları elde etmesini sağlar.
- Bu amaçta, öğrenenin ilgilerini, sosyal, fiziksel ve duygusal özelliklerini değerlendirerek farklı içerikte programlar hazırlar.
- Ziyaretçinin sahip olduğu farklı fiziksel, duygusal ve entellektüel ihtiyaçları belirlemek için diğer disiplinlerden destek alır.
- Motivasyon önemlidir. Bu nedenle program bireyi uyarıcı, eğlendirici, güncel konularla bağlantılıdır.
- Eğitim bölümü, eğitim için gerekli her türlü hazırlık, sergi, yayını hazırlamakla sorumludur.
- Müzenin tüm bölümleri, kadrosu eğitime destek olur.

¹ Onur, s. 18

1.1.6. Müzede Öğrenme Süreci

Eğitimde amaç, hedeflenen davranışların kazanılmasını sağlamaktır. Yöntemler ve teknikler bu amaca ulaşmak için araçlardır.

Hedef davranışın belirlenebilmesi için uzak hedef, genel hedef, özel hedefin belirlenmesi gerekmektedir. Uzak hedef, öğrencinin bilgi düzeyinin yükseltilmesi, zenginleştirilmesidir. Genel ve özel hedefleri konu sonunda edinilecek kazanımlar belirler. Örneğin; konu, “şehir yaşıntısı ve köy yaşıntısı arasındaki farkların ortaya konması” olarak belirlenmiş olsun. Buna göre genel hedef, şehir ve köy yaşıntısındaki roller ve herkese düşen görevlerin belirlenmesi gibi genel bir içerik taşır. Özel hedef ise, aile içi iş bölümü ve sorumlulukların belirlenmesi gibi daha öznel bir amaçtır. Hedef davranış, öğrenciye kazandırılması için yaptırılan etkinlik çalışmasıyla tamamlanır. Burada, iş bölümü kavramının anlaşılabilmesi için grup çalışması yaptırılması, her öğrenciye bir rol verilmesi örnek teşkil eder.

Eğitim planı aşamaları şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Konunun belirlenmesi,
2. Hedef davranışların belirlenmesi,
3. Eğitim süresince kullanılacak yöntemlerin belirlenmesi,
4. Eğitim süresince kullanılacak araç-gerecin belirlenmesi,
5. Eğitim sonunda yaptırılacak etkinliğin belirlenmesi,
6. Değerlendirme,

1.1.6.1. Yapıcı Eğitim ve Müzede Öğrenme Süreci

Yapıcı yaklaşımın belirlediği eğitim ilkelerinin müzedeki öğrenme sürecinde kullanılabileceği düşünülmektedir. Bu yaklaşım ilkelerinden müzedeki öğrenme sürecinde ne şekilde yararlanılacağı aşağıda belirtilmektedir.

Öğrenme sürecinde yararlanılacak davranış ilkeleri şu şekildedir:

- Müze eğitmeni, öğrencinin sahip olduğu potansiyeli bilen ve bu potansiyeli kullanabilmesi için öğrenciye rehber olan kişidir. Bu anlamda, eğitim sırasında öğretmen pasif, öğrenen aktiftir.

- Yeni öğrenmeler öncekinin üzerine inşa edilir, öğrenenin önceden tanıdığı ham ve birincil bilgilerden yararlanır, bu nedenle öğrenenlerin bilişsel, duyuşsal, fiziksel ve sosyal özellikleri dikkate alınır.
- Benlik kavramları önemlidir. Öğrenenin eğitime kendini dahil etmesi, öğrenmeyi öğrenmesi esastır.
- Öğrenme, yaparak yaşayarak öğrenme durumudur. Eğitim sırasında öğrenci etkindir ve rol üstlenmiştir. Kavramlar anlatılırken Ben ve Biz kavramlarından yararlanır. Böylece öğrencinin kendini eğitime dahil etmesi sağlanır.
- Eğitim sırasında, öğrenciye açık uçlu sorular yöneltilerek, öğrencilerin sorgulama becerileri geliştirilir.
- Öğrencinin öğrenme isteğini artırıcı ortamlar oluşturulur. Öğrencinin görerek, dokunarak, işiterek öğrenmesi, öğrencinin kendisinin öğrenmede bir araç olması amaçlanır. Bu nedenle, öğrenme sırasında, eğitimi destekleyici görme, işitme ve dokunma duyuşlarını harekete geçirecek eğitim araçlarından yararlanır.

1.1.6.2. Öğretim Teknikleri

Bu bölümde, müze eğitiminde uygulanabilecek yöntemler ile bu yöntemlerin sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, araştırma yoluyla öğretim, beyin fırtınası, drama, tartışma, grup çalışmaları, metafor ve analogiler, münazara gibi öğretim stratejilerinden hangileri ile ilişkilendirilebileceğine değinilecektir. Öğretim teknikleri belirlenirken yaş grupları arasındaki farklar göz önünde bulundurulur.

1.1.6.2.1 Rehberli Turlar

- Müze rehberi/eğitmeni önceden seçilen konu ile ilgili bilgilendirme yapar.
- Gezi süresi ve geziye katılacak grubun sayısı sınırlıdır.
- Gezi yardımcı materyallerle desteklenir.
- Gezi sonrasında geziye ilişkin etkinliklerle değerlendirme yapılır.
- Rehber, öğrenciye, açık uçlu sorular yönelterek öğrencinin cevabı kendisinin bulmasını sağlar.
- Bu teknik, sınıf öğretiminde kullanılan buluş yoluyla öğretim tekniği, metafor-analoji tekniği ile ilişkilendirilir.

1.1.6.2.2. Yazılı Gereç Kullanımını Gerektiren Yöntem

Gerçekler gözlenerek öğrenilir. Öğrenciyi pasif gözlemci durumundan çıkarmak için çeşitli yazılı gereçler aracılığı ile öğrencilerin yaparak, keşfederek öğrenmeleri sağlanır. Nesnelerin benzerlikleri, farklılıkları, yapılış ve kullanılışları hakkında bilgi vermek amacıyla yazılı gereçler hazırlanır. Ara-bul (koleksiyon avı) ve çalışma yaprakları (work-sheet) bu yöntemde kullanılan tekniklerdendir.

Ara-bul yönteminde öğrencilerden, kendilerine dağıtılan fotoğraf ve çizimlerdeki nesneleri bulmaları istenir. Bu yöntemde öğrencilere tek tek ve grup halinde görevler verilir. Böylece tek tek belirlenen görevlerde öğrencinin kendi sorumluluğunu üstlenmesi, birey bilinci aşılanır. Grup çalışmalarında ise öğrenciler, görev paylaşımını, işbirliğini öğrenirler.

Çalışma yapraklarında ise, öğrenciler sorularla seçilmiş nesneye yönlendirilirler. Nesne hakkında gözlemlerini, birikimlerini yazarlar.

Her iki yöntem de öğrencinin, öğrenmeyi öğrenmesi amaçtır. Ayrıca sorular ve çalışma kağıtları hazırlanırken öğrencilerin yaş grubu özellikleri dikkate alınır.

Hem ara-bul yönteminde, hem de öğretim yapraklı yöntemde öğrenciler, araştırma, yorumlama, karşılaştırma yapabilmektedirler. Bu nedenle, her iki yöntem de öğretim stratejilerindeki buluş yoluyla, araştırma yoluyla ve metafor-analoji yoluyla öğretim yöntemlerini desteklemektedir.

1.1.6.2.3 Atölye Çalışmaları

Atölye çalışmaları müze gezisini tamamlayıcı nitelik taşımaktadır. Öğrenciler bu çalışmalar yoluyla arayarak, keşfederek öğrenme imkanına sahiptir. Bu çalışmalar öğrencide yaratıcılığı geliştirir, bireyseldir ve öğrenci aktiftir.

Yukarıda değinilen öğretim yöntemlerinin yanı sıra, drama çalışmaları, görsel-işitsel yöntem, bilgisayar destekli eğitimde müze eğitiminde kullanılabilecek diğer yöntemlerdendir.

Bu tekniklerden metafor-analoji, buluş yoluyla öğretim, araştırma yoluyla öğretim teknikleri, drama çalışmaları öncelikle Ben ve Biz kavramlarının etkili olduğu ilköğretimin ilk yıllarındaki öğrencilere uygulanabilecek tekniklerdendir.

Olaylar üzerinde fikir yürütebilen, soyut, bilimsel, liberal düşünebilen yetisinin belirginleştiği ilköğretimin son yıllarındaki öğrencilere ise tartışma, münazara (tez ve antitezin gruplarca karşılıklı savunulması tekniği), beyin fırtınası (kısa zamanda öğrenciler arasında farklı fikirlerin üretilmesi) tekniklerinin uygulanabilir.¹

1.1.6.3. Öğrenmeyi Destekleyici Malzeme

Müze öğrenme türleri görsel öğrenme , işitsel öğrenme ve kinestetik/ dokunsal öğrenme olmak üzere üç türdür. Buna göre müze koleksiyonu görsel öğrenmeyi destekleyici en önemli kaynaktır, bunun yanı sıra koleksiyonun anlaşılabilir hale gelebilmesinde replikalar, modeller, harita, şema, bilgi panoları, fotoğraflar, slaytlar, nesne etiketleri, müze rehberi, broşür, müze planı, öğretmen rehberi, çalışma sayfaları ve günümüzün vazgeçilmezi bilgisayarlar görsel, işitsel, dokunsal öğrenmeyi destekleyici materyallerdir.

İşitsel öğrenme; rehber eşliğinde yapılan müze gezisi, rehberin öğrenciye yönelteceği açık-uçlu sorularla öğrencileri yönlendirmesi, işitsel öğrenmede kullanılan tekniklerdendir. Ayrıca, video, sesli rehber gibi işitsel materyallerden de yararlanılabilir.

Müze eğitimi destekleyici en önemli öğrenme tekniği ise dokunsal öğrenmedir. Bu nedenle, eğitimi tamamlayacak replikalar, rölyefler müze eğitiminde büyük önem taşır.

Müze eğitimi görsel öğrenme üzerine yapılmıştır. Bu nedenle, müze koleksiyonu dışında, bu öğrenmeyi destekleyen harita, şema, bilgi panoları, fotoğraflar, slaytlar, nesne etiketleri, müze rehberi, broşür, müze planı, öğretmen rehberi, çalışma sayfaları ve bilgisayardan yararlanılır.

¹ Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, ed. Cemal Öztürk, Dursun Dilek, Ankara:Pegem Yayınları, 2005.

2. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NIN 2004'TE YENİLENEN MÜFREDATINDA EĞİTİM ANLAYIŞI VE MÜFREDATIN AMACI, İLKELERİ

Milli Eğitim Bakanlığı müfredatının incelenmesindeki amaç, müfredatın genel yöntem ve içeriğinin belirlenmesidir. Bu nedenle, Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere müfredatla ilgili değişiklikleri bildirmek amacıyla yayınladığı Tebliğler Dergileri incelenmiştir. Bu incelemeler doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2004-2005 eğitim yılında değişen eğitim anlayışının neleri içerdiğinin ortaya konmasına çalışılmıştır.

2.1. Amaç ve İlkeler

Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim için belirlemiş olduğu genel amaçlar şu şekildedir:¹

1. Milli eğitimin en önemli amaçlarından biri, kültürel hoşgörü ortamında, ülkenin ihtiyaç duyduğu insan gücünün akılcı bir eğitimle sağlanmasıdır.
2. Toplumların temel hakkı kültürlerini sürdürmek ve geliştirmektir. Bu da yetişmekte olan kuşağın eğitim ve öğrenimiyle sağlanır.
3. Ailede başlayan eğitim, okul içinde ve dışında eğitim- öğretimle birlikte yaşam boyu devam eder.
4. Çağdaş eğitim, bireyin ruhsal ve toplumsal bakımdan gelişmesini, toplum yararına beceriler kazanmasını amaçlamaktadır.
5. Eğitim sisteminin temel amacı, topluma yapıcı ve yaratıcı güce sahip insan yetiştirmektir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere okul, öğrenciye bağımsız düşünme yeteneğini geliştirme konusunda yardım etmekle yükümlüdür.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın aşağıda belirtilen örgün eğitim amaçlarına uygun olarak müze eğitim politikaları hazırlanırken şu ilkeler göz önünde bulundurulur.

1. Hoşgörülüdür. Kültürel farklılıkları vurgular.
2. Ailede başlayıp okulda devam eden eğitimin devamı ve destekleyicisidir.
3. Topluma yaratıcı ve analitik düşünebilen bireyler yetiştirilmesi amacıyla yaratıcı eğitim etkinlikleri düzenler.

¹ MEB Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı. "2001 Yılı Başında Milli Eğitim". Aralık 2000. <http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum1s1.html>. (24 Nisan 2004)

Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergileri incelemeleri sonucunda elde edilen eğitim ilkeleri şu şekildedir:

- Eğitim geneldir ve eşittir.
- Eğitim, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılar.
- Bireyler, eğitimleri süresince, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirilirler.
- Herkesin eğitim hakkı vardır.
- Eğitim süreklidir.
- Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlıdır. Milli kültürümüzün bozulup yozlaşmadan, kendine has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine imkan verir.

Ayrıca eğitim,

- Demokratik,
- Laik,
- Bilimsel,
- Plânlı,
- Her yerdedir.
- Okul ve aile iş birliğinde devam eder.

2.2. Müze Eğitimi İlgilendiren İlkeler

Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim ilkelerinden¹ müze eğitimi ile ilişkilendirilebilecek olanlar ve ne şekilde ilişkilendirilebilecekleri şu şekilde belirlenmiştir.

Milli eğitim;

1. "Öğrencilerin, millî ve evrensel kültür değerlerini tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini bu değerlere saygı duymalarını sağlar."
Müze eğitim programlarının amacı, öğrencilerin derslerde öğrendikleri bilgileri müzelerde pekiştirmeleri, kültür değerlerini tanımalarıdır.
2. "Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, onları yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlar."
Öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkarılmasında müze eğitim programı dahilinde yaptırılacak etkinlikler aracıdır.
3. "Öğrencilere, birey olma bilincini kazandırır."

¹ T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ağustos 2004, Cilt 67, sayı 2563, s.723-736.

Müze eğitimi öğrencilerin, öğrenme sırasında aktif oldukları keşfederek, yaparak öğrendikleri etkinliklerle bunu sağlar.

4. “Öğrencileri, kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, çağdaş teknolojileri etkili biçimde kullanabilen, plânlı çalışma alışkanlığına sahip estetik duyguları ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olarak yetiştirir.”

Müze eğitim programlarının amaçlarından biri de öğrencilerin yaratıcılığını geliştirmektir. Bu nedenle programlar, resim, müzik, kompozisyon vb. gibi yaratıcı etkinliklerle eğitim desteklenir.

5. “Öğrencilerin derslerde uygulanacak öğretim yöntem ve teknikleriyle sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklerle kendilerini geliştirmelerine ve gerçekleştirmelerine yardımcı olur.”
6. “Öğrencilere, bilgi yüklemek yerine onlarda zekâyı ve yaratıcı düşünceyi ortaya çıkarır, onlara bilgiye ulaşmanın yöntem ve tekniklerini öğretir.”

Müze eğitim programı eğitimde yapıcı yaklaşımı benimser. Böylece bu yaklaşımın benimsediği “yapıcı yaklaşım, öğrencilerin bilgiye ulaşmalarında rehber eder; açık uçlu soru yöntemiyle öğrencilerin bilgiye kendisinin ulaşmasını, bilgiyi kavramasını, analiz etmesini ve sınıflandırmasını sağlar.” ilkelerini eğitimde kullanır.

7. “Öğrencileri bilimsel düşünme, çalışma ve araştırma alışkanlığına yöneltir.”
8. “Öğrencilerin gerçek öğrenme ortamlarında düşünsel becerilerini kazanmalarına, yaratıcı güçlerini ortaya koymalarına ve kullanmalarına yardımcı olur.”

Müzeler, öğrencilerin nesneler aracılığı ile bilgiye ulaşmalarını, eğitim etkinlikleriyle bu bilgileri pekiştirmelerini sağlayacak gerçek öğrenme ortamlarıdır. Müze eğitiminde, rehberli turlar, atölye çalışmaları, yazılı gereçlerin kullanımı gibi yöntemlerden yararlanılması gerçek öğrenme oluşmasını ve öğrencinin bilgiye ulaşmasını sağlar.

9. “Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine, sosyal, kültürel, eğitsel etkinliklerle millî kültürümüzü benimsemelerine ve yaymalarına yardımcı olur.”

Müzeler, eğitim programları aracılığı ile sosyal, kültürel, eğitsel ortamlar olarak değerlendirilir.

10. “Öğrencilerin becerilerini ve zihinsel çalışmalarını ilişkilendirerek çok yönlü gelişmelerini sağlar.”
11. “Öğrencilerin ilgi alanlarının oluşmasına ve kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasına olanak sağlar.”

Bu amaçla eğitim programı, öğrencilerin bilişsel, sosyal ve fiziksel özellikleri dikkate alınarak hazırlanır.

2.3 2004-2005 Eğitim- Öğretim Yılında Yenilenen Milli Eğitim Müfredatı Değişikliklerinin Genel Özellikleri

Bu bölümde, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında yenilenen Milli Eğitim müfredatı değişikliklerinin genel özellikleri belirtilmiştir.

Buna göre elde edilen saptamalar şu şekildedir:

1. Yaratıcı zeka önemsenmiş, derslerde yeni yöntem, teknoloji uygulanmasından söz edilmiş, bu yöntem ve teknolojilerin neler olduğundan açıkça bahsedilmemiştir.
2. Yeni programda, evrensel eğitim anlayışı çıkış noktası olarak alınmıştır. Amerika ve Avrupa ülkelerinde uygulanan eğitim yöntemlerinin incelenmesiyle Avrupa Birliği ölçütlerinin benimsenmesine değinilmiştir.¹
3. Yeni eğitim programında, farklı dersler arasında kavramlar ve içerik yönünden ilişki kurulmuştur. Buna göre önceki yıllarda uygulanan ders programları değiştirilmiştir. Yeni programda, eşdeğer zamanlı işlenecek dersler arasında hangi yönlerden ilişki kurulabileceği ortaya konmuştur.
4. Önceki yıllardaki programlarda davranış değişiklikleri ders programından bağımsız ayrı çizelgeler halinde işlenmektedir.²
5. Önceki müfredatta, “pekiyi, iyi, orta” olarak değerlendirilen ve “çevremizi tanıyalım, temiz beslenme alışkanlığı, arkadaşlarıyla geçim, yardımseverlik, büyüklerine karşı saygı, okul, toplum ve trafik kurallarına uyma, araştırma ve inceleme becerisi, başkalarıyla birlikte çalışabilme, paylaşma” gibi konuları içeren davranış değişiklikleri³, yeni programda öğrencide ortaya çıkan kazanımlar olarak değiştirilmiştir. Her konunun hangi kazanımları sağlayacağı belirtilmiştir. Böylelikle derslerin değerlendirmelerini öğrenciye kazandırılan davranış değişiklikleri belirlemiştir. Öğrencilerin yaş grubu özelliklerine göre yıl içinde edinecekleri davranış değişikliklerinin hangileri olacağı planlanmış, bu değişiklikler ile müfredattaki dersler

¹ T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ağustos 2004, Cilt 67, sayı 2563, s. 723.

² T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Eylül 2003, Cilt 66, sayı 2552, s.561-566.

³ T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Eylül 2003, Cilt 66, sayı 2552, Davranış Değişikliği, Madde 43, s.497

arasında ilişki kurulmuştur. Ayrıca, her ders için belirlenen kazanımlardan diğer derslerin hangi aşamalarında yararlanılabileceği de belirtilmiştir.

2.4 Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda Müzelerle İlgili Görev Tanımları

Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim anlayışındaki değişikliklere ve bu değişikliklerin müzelerin eğitim işlevine yansımalarına Bölüm 2.2. ve Bölüm 2.3.' de değinilmiştir. Bu bölümde, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nundaki 5226 sayılı değişik ile müze yönetimleriyle ilgili görev tanımlarına ve müzede eğitim faaliyetlerinin kim tarafından yürütüleceğine değinilmektedir.

2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nunda 14.07.2004 gün ve 5226 sayılı değişikliğin yedinci bölümünün ek madde 2'sinde "Müzelerde; kayıt, tescil, envanter, depolama, eserlerin her türlü bakım ve onarımı, sergilenmesi ve korunması, kültürel, eğitim ve bilimsel faaliyetler müze müdürü tarafından; tanıtım, satış üniteleri yönetimi, etkinlik organizasyonu, ziyaretçi yönetimi, çevre düzenlemesi, bakım-onarım, temizlik işleri işletme müdürü tarafından yürütülür."¹ şeklinde belirtilmiştir. Müze yönetimi kültür, eğitim ve bilimsel faaliyetlerden sorumlu müdür ile işletme müdürü olarak iki gruba ayrılmıştır. Böylece, müzede eğitim kavramı belirtilmiş ve bu kavram idari desteği sağlayacak bir kişinin (müdür) yükümlükleri arasında gösterilmiştir.

¹ Kültür ve Turizm Bakanlığı, 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi 14.07.2004, Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 27.07.2004-25535.

3. TÜRK ve İSLAM ESERLERİ MÜZESİ

Bu bölümde Türk ve İslam Eserleri Müzesi koleksiyonunun müfredatta yer alan hangi konuları kapsadığının belirlenmesi açısından müze koleksiyonunun ve sergilemesinin tanıtılması amaçlanmıştır.

3.1. Vizyonu

Tez kapsamında Müze ile ilgili olarak yapılan kaynak taramaları sonucunda Müze'nin vizyonunun belirtildiği herhangi bir kaynağa rastlanmamıştır. Bu nedenle, Müze idaresi ile yapılan görüşmeler sonucunda, idarenin belirlemiş olduğu genel geçer kurallar çerçevesinde, Müze'nin koleksiyonuna bağlı kalarak belirlemiş olduğu bakış açısı şu şekildedir¹:

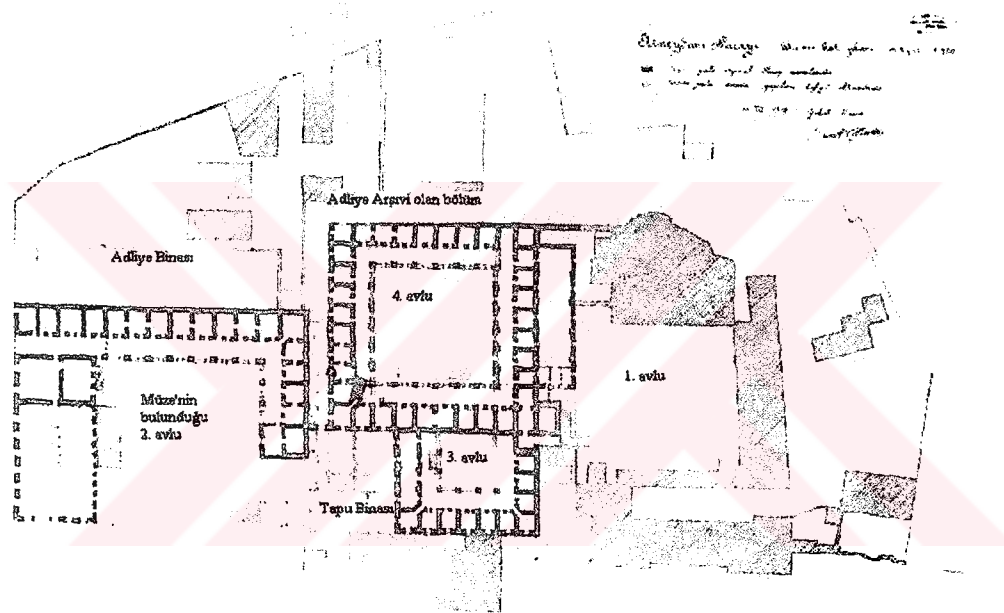
- 1) Koleksiyonundaki eserleri, kronolojik ve ait oldukları ülkeler temelinde sergilerken erken İslam sanatına üzerine inşa edildiği kendinden önceki Roma ve Bizans sanatlarının etkilerini yansıtmak,
- 2) İslam sanatının kendi karakterini bulmasıyla da İslam sanatına özgü olarak üretilen sanat ürünlerini tanıtan ve ziyaretçileri bu konuda bilgilendiren sergiler hazırlamak,
- 3) Sadece yüksek sanat ürünlerini değil, şehir veya kırsal alanda yaşayan insanların yaşam tarzlarını da tanıtan sergiler hazırlayarak ziyaretçilerin sanatı ve kültürü çok yönlü görmesini sağlamaktır.

3.2. Müze Binası

İbrahim Paşa Sarayı, bugün Sultanahmet Meydanında, Bizans İmparatorluğu döneminde başkentin en büyük meydanı olan hipodrom da bulunmaktadır. Bizans döneminde, şehir hayatında önemli bir yer tutan ve araba yarışlarının yapıldığı yer olan hipodrom, İstanbul'un fethinden sonra da manası değiştirilmeden "At Meydanı" olarak aynı amaca hizmet etmiştir. Cephesi Atmeydanı'na bakan İbrahim Paşa Sarayı'nın inşa tarihi bilinmemekle birlikte, 1520 tarihli binaya ait bir tamir vesikası Saray'ın 1520 tarihinden önce yapıldığını açıklamaktadır. Saray, 1520 yılında onarılarak Kanuni Sultan Süleyman'ın baş sadrazamı ve daha sonra da damadı olan İbrahim Paşa'ya hediye edilmiştir. Saray binası, tek Sadrazam Sarayı örneği ve Kanuni Sultan Süleyman döneminde pek çok düğün ve şenlik kutlamanın yapılmış olduğu bir "Seyirlik Saray" yapısıdır.

¹ 07.06.2005 tarihli Türk ve İslam Eserleri Müzesi Yönetimi ile yapılan görüşme, Şule AKSOY.

Çoğunlukla ahşap olan Türk sivil mimari örneklerinin aksine Saray, taştan ve kâgır olarak yapıldığından yangın, deprem gibi felaketlere karşı koyarak günümüze ulaşabilmiştir. Son dönemlerinde Askeri Dikimevi, Cezaevi, Kolordu Ambarı, Maliye Evrak Hazinesi, Milli Müdafaa Evrak Hazinesi olarak kullanılan binanın bazı bölümleri yıkılmış ve Atmeydanı'na bakan birinci avlunun içine önce 18. yüzyıl ortalarında Defterhane binası ve bu binanın önüne 1908'de Tabu ve Kadastro binası yapılmıştır. Sarayın 3. ve 4. avluları içinde olan bölümü 1939'da yeni Adliye Sarayı inşaatı için yıktırılmıştır. Binanın bir bölümü halen Adliye Arşivi olarak kullanılmaktadır. Saray'dan geriye kalan 2. avlu içindeki ünlü seyir ve merasim salonu Divanhane'nin yer aldığı kısım 1983 yılında müze yapılmak üzere restore edilmiştir.

Plan 3.1. İbrahim Paşa Sarayı Planı

3.3. Koleksiyonu

Türk ve İslam Eserleri Müzesi Koleksiyonu'nda İslam kültürünün başlangıcından günümüze kadar geçen uzun zaman dilimi içinde kurulmuş ve Arap Yarımadasından İspanya'ya, Kuzey Afrika'dan Balkanlara ve Anadolu'yu da içine alan tüm İslam ülkelerinin kültür varlıklarından örnekler bulunmaktadır.

Koleksiyon eserlerin malzemesine göre aşağıdaki şekilde depolanmaktadır. Bundan amaç ısı, ışık ve nemden dolayı, inorganik malzemeden üremesi olası zararlı birleşimlerin organik malzemeyi etkilemesini önlemektir.

- Halı Bölümü
- Yazma Eserler Bölümü
- Maden Eserler Bölümü
- Cam ve Seramik Eserler Bölümü
- Taş Eserler Bölümü
- Ahşap Eserler Bölümü
- Etnografya Bölümü

olmak üzere 7 bölüm bulunmaktadır.

3.4. Sergileme

Müze' nin sergilemesi kronolojiktir. Bu bölümlerde;

- Erken İslam Dönemi (Emevi ve Abbasi Dönemi)
- Büyük Selçuklu Dönemi
- Kuzey Afrika ve İspanya Müslüman devletleri dönemi
- Anadolu Selçuklu Dönemi
- Anadolu Beylikler Dönemi-Erken Osmanlı Dönemi
- İran, Timurlu, Türkmen, Safavi ve Kaçar dönemleri
- Osmanlı Klasik Dönem
- Osmanlı Geç döneme ait eserler ile
- Anadolu ve Türk Kültürüne ait etnoğrafik eserler yer almaktadır.

Müze sergi salonları, koridor ve bu koridor üzerinde yer alan odalardan oluşmaktadır. Sergileme, müzenin yukarı bölümünde, girişte Erken İslam dönemi Emevi ve Abbasi eserlerinden örneklerle başlayıp, odalarda Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu, Memluk, Timurlu, Anadolu Beylikler dönemi, Erken Osmanlı, Klasik ve Geç Osmanlı dönemleri, İran Safavi ve Kaçar dönemi ile devam etmekte (Plan 3.2a) ve alt katta Etnografya bölümündeki Anadolu halk kültüründen örneklerle son bulmaktadır (Plan 3.2b). Tüm bu sergilemede yer alan eserlerin üretildikleri devletlerin dünya coğrafyasındaki yerleri haritalarla gösterilmiştir. Bundan amaç, İslam sanatını tanımaya çalışan öğrencilerin, eserlerin üretildikleri ülkeyi coğrafyası ile birlikte algılamalarının sağlanmasıdır.

Koridordaki sergileme de kronolojiktir ve odalardaki sergileme ile paralellik göstermektedir. Koridorun sonu Saray'ın Divanhane salonu olarak adlandırılan kısmına açılır. Divanhane salonunun yapısal özelliğinden dolayı, salon Osmanlı klasik dönemine ait devasa boyutlu halıların sergi mekanı olarak kullanılmıştır. 16. yüzyıl Osmanlı halı sanatının en seçkin örnekleri olan bu halıların getirildikleri camilerdeki mihrap şamdanları, rahleler, Kur'an mahfazaları ve Kur'an'lar bir bütün oluşturacak şekilde sergilenmektedir.

Müzenin alt katında farklı bir yaşam felsefesinin ürünlerinden oluşan Etnografya bölümü vardır. Etnografya koleksiyonundaki nesnelerin nitelikleri dolayısıyla, bu bölümde tematik sergileme yapılmıştır. Sergilemedeki konulara göre Anadolu göçebe kültürü örneği Topak Ev, Karaçadır, yerleşik kültür örneği Yunt Dağı'nda bir ev, Bursa'da bir Ev, 18.-19. yüzyıl İstanbul'da bir Ev ve bunları bütünleyen Gelin Odası, Hamam kültüründen oluşan eserler bu bölümde sergilenmektedir. Ayrıca, halk sanatının önemli ürünleri olan halı ve kilimlerde kullanılan boyaların yapım tekniklerini bilimsel olarak anlatan pano ve canlandırmalar da bulunmaktadır.

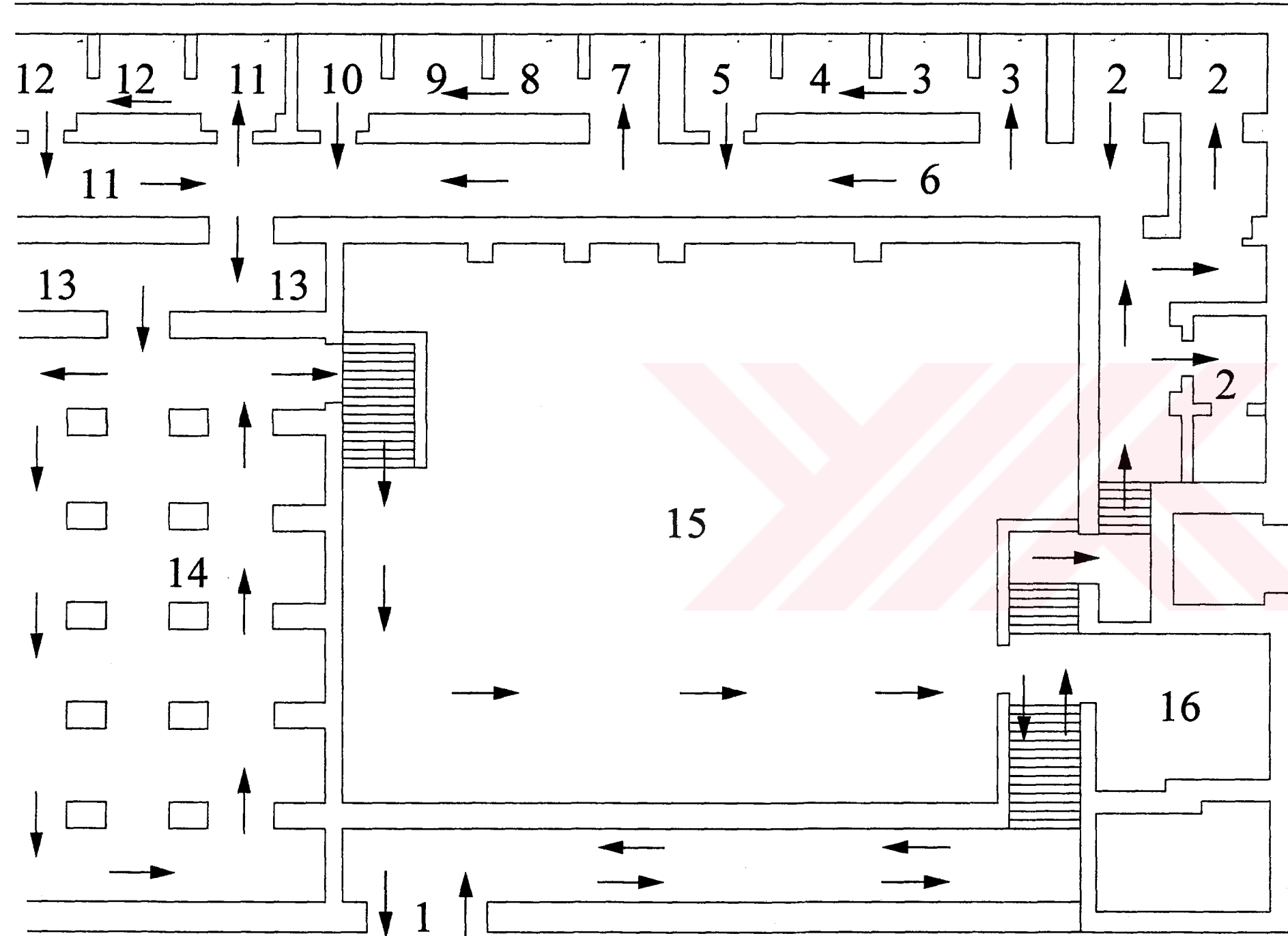
Müze'nin vitrin içi sergilemeleri de tarihsel sıralamaya uygunluk göstermektedir ve depolama sisteminde olduğu gibi eserler vitrinlerde nesnelerin cinsine göre gruplaşmaktadır.

Eserlerin vitrinlere yerleştirilişinde temel olarak alınan prensip tarihsel gelişim, üslup birlikteliği olmakla beraber, organik ve inorganik eserlerin ayrı vitrinlere yerleştirilmesidir. Bundan amaç ısı, ışık ve nemden dolayı, inorganik malzemeden üremesi olası zararlı birleşimlerin organik malzemeyi etkilemesini önlemektir.

Ziyaretçilerin, İslam sanatını ve Türk kültürünü öğrenebilmeleri, eserler üzerinde inceleme ve uygulamalar yaparken sonuca varabilmeleri için özellikle dönemler, nesne konuları ve sanat üslupları değerlendirilerek sergilenmiştir.

LEGAND

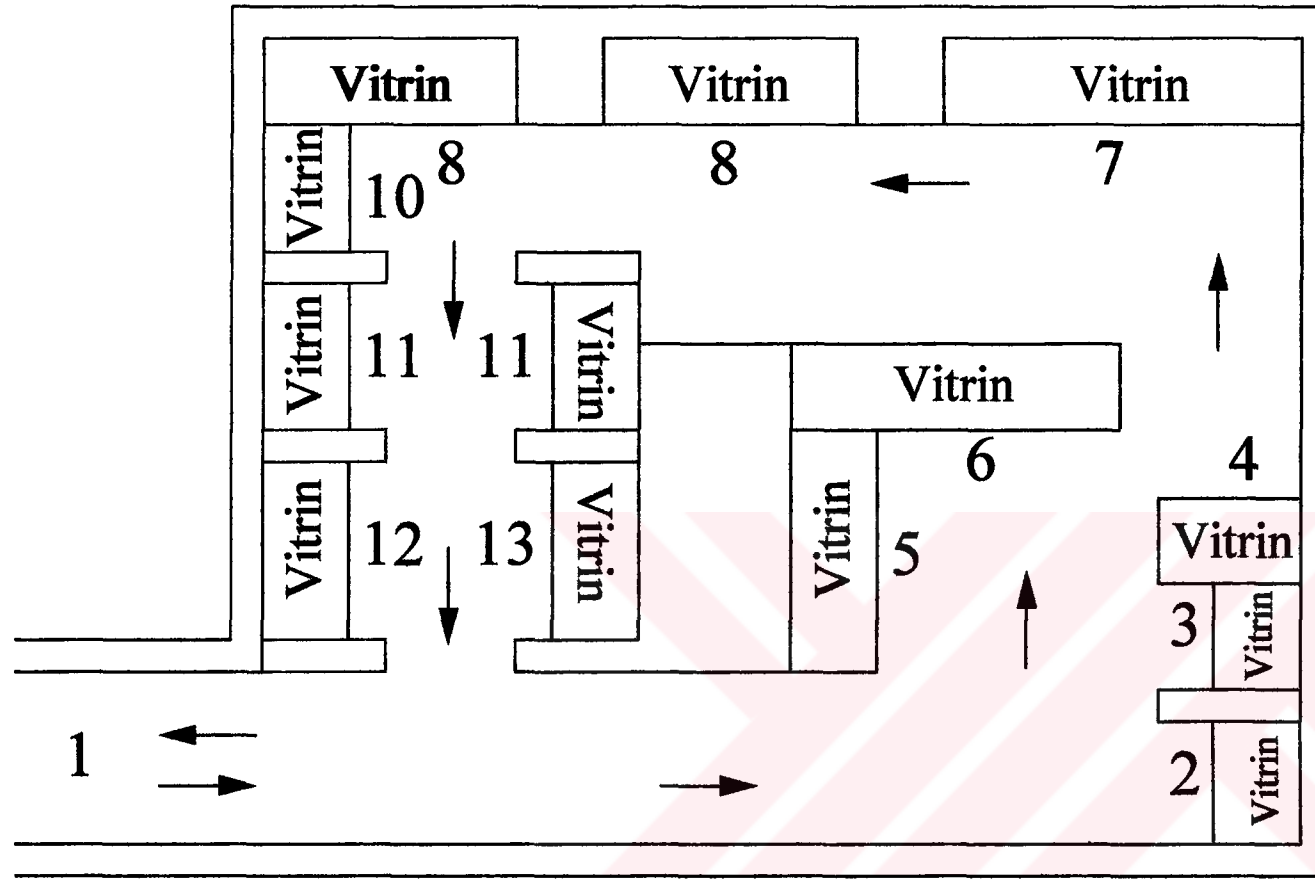
1. ANA GİRİŞ
2. ERKEN İSLAM DÖNEMİ
3. BÜYÜK VE ANADOLU SELÇUKLU DÖNEMİ
4. MEMLUK DÖNEMİ
5. TİMURLU DÖNEMİ
6. KORİDOR
7. ANADOLU BEYLİKLER DÖNEMİ
8. OSMANLI KLASİK DÖNEM
9. KAÇKAR DÖNEMİ
10. SAFAVİ DÖNEMİ
11. YAZMA ESERLER BÖLÜMÜ
12. OSMANLI GEÇ DÖNEM
13. HALI SALONU GİRİŞİ
14. HALI SALONU / DİVANHANE
15. İÇ AVLU
16. ÖNERİLEN EĞİTİM ODASI

Plan 3.2 Müze Planı
a) Sergi Salonları ve Koridorlar

LEGAND

- 1 . ETNOĞRAFYA BÖLÜMÜ GİRİŞİ
2. KİLİM VİTRİNİ
3. TOPAK EV VİTRİNİ
4. YÜN BOYAMA VİTRİNİ
5. AT KOŞUM TAKIMLARI VİTRİNİ
6. HALI DOKUMA VİTRİNİ
7. YÖRÜK ÇADIRI VİTRİNİ
8. YUNT DAĞINDA BİR EV VİTRİNİ
9. BURSA EVİ VİTRİNİ
10. KUMAŞ DÜKKANI VİTRİNİ
11. İSTANBUL EVİ VİTRİNİ
12. GELİN ODASI VİTRİNİ
13. HAMAM VİTRİNİ

Plan 3.2 Müze Planı
B) Etnoğrafya Bölümü

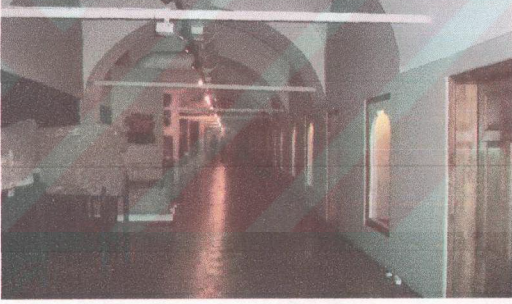
3.5. Türk ve İslam Eserleri Müzesi Sergilemesinden Örnekler

3.5.1 Koridorlarındaki Sergilemelerden Örnekler

Resim 3.1. Müze Girişi

Resim 3.2. Sergi Koridoru

3.5.2. Salonlardaki sergilemelerden örnekler

Resim 3.3. Sergileme odaları

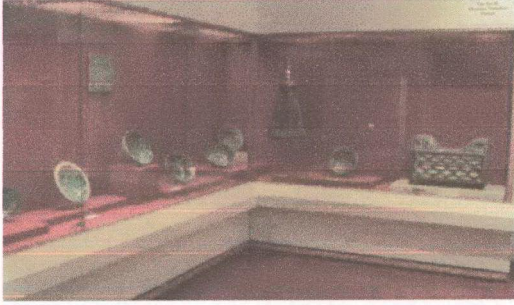
Resim 3.4. Büyük Selçuklu Vitrini

Resim 3.5. Anadolu Selçuklu Vitirini

Resim 3.6. Erken Osmanlı Vitrini

Resim 3.7. Halı Salonuna Giriş

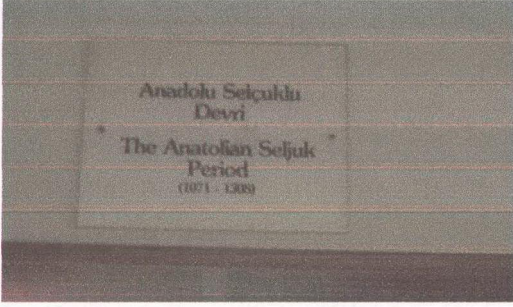

Resim 3.8. Halı Salonu- Divanhane Bölümü

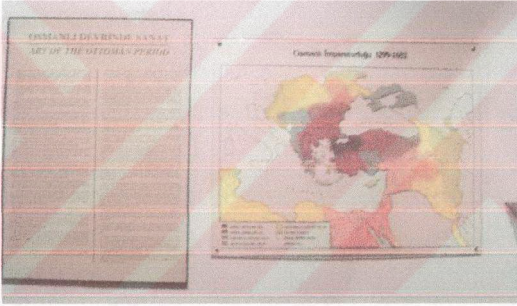

3.5.3. Müze Sergilemesini Destekleyici Öğelerden Örnekler

Resim 3.9. Müze İçindeki Bölümleri Belirten Levhalar

Resim 3.10. Bilgilendirme Panoları ve Haritalar

Resim 3.11. Nesnelerin Çizimlerle Desteklendiği Panolardan Bir Örnek

a) Nesneler ve Üzerlerindeki Figürlerin Çizimleri

b) Çizimlerin Yakından Görünüşü

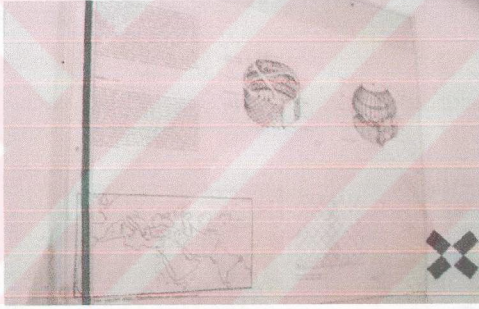

Resim 3.12. Anlatımın Fotoğraf, Çizim ve Pano Desteklendiği Etnografya Bölümü

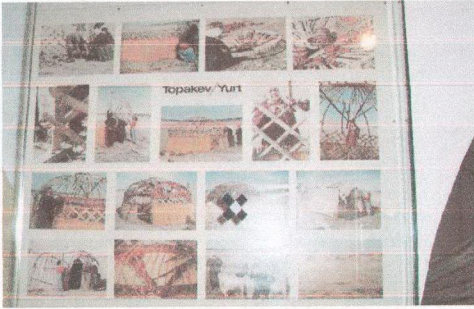
a) Fotoğraflarla Desteklenen Anlatımdan Bir Örnek

b) Çizimlerle Desteklenen Anlatımdan Bir Örnek

c) Panolarla Desteklenen Anlatıma Bir Örnek

Resim 3.13 Etiketlerdeki Anlatımlardan Örnekler

Murassa Altın Askı
Osmanlı Devleti, 1219 (1804-1805)

KIBLENUMA
Cihanın muradı, sultan 1220 - 29
4984 - 50 Hazret-i Ali Mustafa
Medine-i İslamiye'de
INV. NO : 157 a - b

Kahinlar
Osmanlı Devleti, 1220-29
Paper çakır
Cihanın muradı, 1220-29
Tarih: 504 - 505 Hazret-i Ali Mustafa

SULTAN İBRAHİM TUĞRALI MÜLKNAME
İstanbul, Rebiolevvel başlanı 1054 (8 - 17 Mayıs - 1644)
Belge, daha önce Kanuni Sultan Süleyman ve Sultan II. Salim tarafından Vezir-i azam Sokullu Mehmed Paşa'ya verilen mülknameleri yanılmaktadır.

4. TÜRK ve İSLAM ESERLERİ MÜZESİ'NİN EĞİTİM POLİTİKASINI OLUŞTURMAK İÇİN BİR DENEME

Türk ve İslam Eserleri Müzesi koleksiyonu İslam kültürünün başlangıcından günümüze kadar geçen zaman dilimi içinde kurulmuş farklı İslam ülkelerinin kültür varlıklarına ve Türk kültürüne ilişkin özgün eserler barındırmaktadır.

Müze, sadece İslam sanatına ve kültürüne özgü olarak üretilen sanat ürünlerini değil aynı zamanda şehir ve kırsal alanda yaşayan insanların da yaşam tarzlarını tanıtan sergiler hazırlamakta, böylece ziyaretçilerin sanatı ve kültürü çok yönlü görmelerini amaçlamaktadır.

Tez kapsamındaki bu politika önerisinin hedefi; eğitim programları aracılığı ile tüm ziyaretçi gruplarının Türk-İslam sanat ve kültürlerini farklı bakış açılarından görmelerinin sağlanması böylece Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nin bir kültürel merkez konumuna getirilmesidir. Müze'nin sahip olduğu koleksiyon aracılığı ile toplumun eğitiminde görev üstlenebilmesi için programa ilk olarak ilköğretim öğrencilerinin eğitimi ile başlaması önerilmiştir. Böylece, müze koleksiyonunun Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri kapsamında değerlendirilmesi, Milli Eğitim Bakanlığı müfredatının bir parçası halini alması ve programın ileriki aşamalarında, ailecek yapılacak müze ziyaretlerine hem sosyal etkinlik hem de eğitim etkinliği niteliği kazandırılması amaçlanmaktadır.

4.1. Amaçlar

Türk ve İslam Eserleri Müzesi eğitim politikası önerisi müzenin bakış açısı, koleksiyonu, sergilemesi ve Milli Eğitim'de gerçekleşen yenilikler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Buna göre Türk ve İslam Eserleri Müzesi için önerilen eğitim politikasının amaçları aşağıda maddelerle sıralanmıştır.

Amaçlar,

- Türk ve İslam Eserleri Müzesi'ni eğitim aracılığıyla bir kültürel merkez konumuna taşımak.
- Müze'nin toplumsal eğitimde bir araç olduğunun bilincinde olmak.
- Türk ve İslam kültürlerini tanıtıcı nitelikte sergiler hazırlamak.

- Müze'nin toplumun eğitiminde görev üstlendiğinin bilincinde olmak, geçici ve sürekli sergilerini bu bilinçle hazırlamak.
- Ulusal eğitimdeki gelişmelerin farkında olmak, bunlara uyum sağlamak.
- Eğitim programı aracılığı ile toplumun Müze'nin bakış açısını görmesini sağlamak.
- İlk aşamada sekiz yıllık ilköğretim sürecini kapsayan programın ileriki aşamalarında toplumun tüm kesimlerine ulaştırmak.
- Program, ilk aşamada, ilköğretim için hazırlamak, ilerleyen aşamalarında toplumdaki farklı yaş grupları ve farklı kesimleri içinde hazırlamak.
- Müze'nin eğitimde bir araç olarak kullanılmasını sağlamak.
- Öğrencilerin bilgi düzeylerinin yükselmek, zenginleştirmek, etkinlikler aracılığı ile bilgilerini pekiştirmek.
- Eğitim programları aracılığı ile öğrencinin, kendi yaşantısı ve geçmişle gelecek arasında bir bağ kurabilmesi sağlamak.
- Ziyaretin bellekte kalmasını, anlatım ve uygulamalarla ziyaretin tekrarlanma isteği uyandırmasını ve böylece ziyaretin sürekliliğini sağlamak.
- Öğrencilerde, Müze'den ayrıldıklarında tekrar gelme isteği uyandırmak.
- Müzede yapılacak etkinliklerin öğrencide ilgi uyandırması bu sayede öğrencilerin araştırmaya ve kütüphanelere yönlendirilmelerini sağlamak.

Amaca ulaşmak için yapılması gerekenler,

- a) Eğitim programını ilköğretim öğrencilerinin farklı yaş gruplarına göre hazırlamak,
- b) Eğitim hedeflerini karşılayacak maddi kaynakları bulmak,
- c) Personelin, müzenin eğitim rolüne duyarlı olmasını sağlamaktır.

4.2 Hedefler

Eğitim politikasının hedefleri şu şekilde sıralanmaktadır.

- Müzenin çağdaş toplumdaki rolünün anlaşılmasını sağlamak,
- Müzeleri eğitim programları aracılığı ile kültür merkezleri haline getirmek,
- Müzeyi eğlendirirken öğretici mekanlar olarak tasarlamak,
- Müzeyi, müze binasını, koleksiyonlarını ve diğer kaynaklarını, eğitim potansiyelini en yüksek düzeyde kullanacak biçimde düzenlemek,

- Farklı yaş, cinsiyet, yetenek ve kültürden kişilerin koleksiyonlara fiziksel ve entelektüel olarak yaklaşmasını sağlamak müze eğitim programının hedefleri arasındadır.

4.3 İlkeler

Müze eğitim politikası ilkeleri aşağıda sıralanmaktadır.

- Müze'nin eğitim politikasının kültürel haklara ve kültürel farklılıklara saygılı, insan merkezli, hoşgörülü, demokratik olmak,
- Toplumun, kültürüyle iletişim kurabilmesini, öncelikle kent insanının müzeyi benimsemesini sağlamak ve bu amaçla müzeyi topluma mal etmek,
- Personelini, müzenin eğitim görevini gerçekleştirmesine katkı sağlayacak nitelikte yetiştirmektir.

4.4. Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde Oluşturulacak Eğitim Programlarının Milli Eğitim Bakanlığı 2004-2005 Müfredatına Göre Planlanması İçin Öneri

Müze'nin eğitim programı kapsamında değerlendirilmesi için öncelikle koleksiyonun hangi bölümlerinde ilköğretim öğrencilerine etkinlik yaptırılabilceği, ilkokul öğrencilerinin sergilemeyi anlayabilmeleri için etkinlikler sırasında hangi destek unsurlarına ihtiyaç olduğunun belirlenmesi önerilmektedir.

Öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmelerini, öğrenirken aktif olmalarını, açık uçlu sorularla yönlendirilmelerini, önceden bildikleri kavramlarla yeni bilgileri ilişkilendirmelerini ve öğrencinin bilgiye ulaşmasında eğitimcinin rehber olduğunu savunan yapıcı yaklaşım ilkelerinin müze eğitim programı ilkeleri olarak belirlenmesi önerilmektedir.

Müze'nin eğitim programı için değerlendirilmesine ilk olarak müze girişinden başlanacak olunur ise, mevcut durumda, Müze'nin girişinde herhangi bir sergi salonu planı bulunmamaktadır. Bu nedenle, tez kapsamında sunulan sergi salonu planı ile öğretmen ve öğrenciler doğrudan ilgilendikleri bölüme yönlenebilirler. (Plan 3.2ab, s. 28-29).

Öğrencinin müze girişinden doğru bir biçimde yönlendirilerek ilgilendiği salona geldiği aşamada ise salonlardaki sergileme öğrencinin anlayabileceği, ilgisini çekecek, öğrenme

isteğini arttıracak nitelikte mi, öğrenci sergilemelerden hangi bilgi ve kavramları öğrenebilecek, bu kavram ve bilgileri sergilemede açık olarak bulabilecek mi soruları ile karşılaşılmaktadır. Sergilemedeki anlatımlar etiket, bilgi panoları, haritalar, tematik sergilemeler, fotoğraflarla desteklenmektedir. (s. 27-33) Fakat sergilemedeki bu destekleyici öğelerin ilköğretim öğrencilerinin anlayabileceği hale getirilebilmesi için yönlendirici unsura ihtiyacı olduğu düşünülmekte, bu nedenle tez kapsamındaki örnek konular ve müze rehberi eşliğinde sergilemenin desteklenmesi önerilmektedir.

Sergileme etiketlerindeki rahle, murassa, kubur vb. gibi (s. 33) bilimsel kelimelerin öğrencilerin nesneleri anlamalarını güçleştireceği düşünülmektedir. Müze'nin sergilemesi tarihseldir fakat bu tarihsel sergilemede öğrencinin hangi bilgiyi hangi kavramlarla ilişkilendireceği, tarih kavramı henüz oluşmamış birinci, ikinci, üçüncü sınıf öğrencilerinin bu tarihsel sergilemeden hangi bilgileri edinecekleri tartışma konusudur. Öğrencilerin bu sorulara müzede cevap bulabilmeleri için tez kapsamında hazırlanan örnek konular ve ilköğretimde okutulan belli konu başlıklarından yola çıkılarak öğrencilerin müzeyi anlamaları düşünülmektedir. Öğrencilerin örnek konular ve müzedeki nesneler arasındaki ilişkiyi bulabilmelerinde aracı olabilmesi için bu konuların müze rehberi eşliğinde işlenmesi; müze rehberinin mevcut sergileme, bilgi panoları, harita ve fotoğraflardan yararlanarak öğrencilere müzeyi anlatması önerilmektedir. Arada öğrenme isteğini arttıracak bir unsur olmaksızın sadece harita, bilgi panoları, fotoğraflar ve rehber anlatımıyla desteklenen müze ziyaretleri de pasif öğrenme ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle, öğrencinin öğrenirken aktif olabilmesi müze rehberinin ziyaret sırasında öğrenciye açık uçlu sorular yöneltilmesi, bu sorularla öğrencilerin daha önceden bildikleri kavram ve bilgilerle bağ kurmasını sağlamada aracı olması önerilmektedir. Bu nedenle de program önerileri içerisinde öğrencilerin yaş grubu özelliklerine, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri kapsamında yıl içerisinde işleyecekleri konulara ilişkin bir plan hazırlanması düşünülmektedir.

4.4.1. Müze Eğitimcisi

Müze sergi salonlarının düzenlenmesi, sürekli ve geçici sergilerin hazırlanması gibi pek çok işlev müzenin eğitimin dışındaki personeli (müze uzmanları) tarafından sağlanmaktadır. Programın veriminin sağlanması için müze eğitimi verecek kişinin pedagojik eğitim desteği önerilmektedir. Ayrıca, sınıfın seviyesini bilen öğretmen ile müze rehberinin birlikte hareket

etmeleri, müze eğitimi öncesinde bir ön görüşme yaparak sınıfın seviyesini ve etkinlik konusunu belirlemeleri önerilmektedir.

Bunun yanı sıra müze eğitmeni, yapıcı yaklaşımında ileri sürdüğü gibi,

- Öğrenciyi bilgilendirmede rehberdir.
- Bunu yaparken öğrencinin önceki bilgilerinden yararlanır.
- Öğrenciye sorular yönelterek aktif olmalarını sağlar.
- Her türlü eğitim materyalini kullanır.
- Öğrencilerin yaş grubu özelliklerini bilir ve etkinlikleri bu özelliklere göre hazırlar.

4.4.2. Türk ve İslam Eserleri Müzesi Koleksiyonu'nda Milli Eğitim Bakanlığı Müfredatına Göre Ele Alınabilecek Konular

Bu bölümde, öğrencilerin yıl içinde işledikleri Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler konularından Türk ve İslam Eserleri Müzesi koleksiyonu ile ilişkilendirilebilecek konuların belirlenmesi amaçlanmıştır.

İlköğretimin ilk üç yılında Hayat Bilgisi dersi başlığı altında, öğrencilere davranış alışkanlıkları kazandırmaya yönelik temel kavramların öğretildiği kitapların, Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nin eğitim ile ilgili çalışmaları için referans olması düşünülmüştür.

İlköğretimin ilk üç yılını kapsayan bu kitaplarda öğrenciye çoğunlukla temel kavramlar ve davranış alışkanlıkları, Biz ve Ben kavramları yardımıyla anlatılmaya çalışılmıştır. Buna göre saptanan belli başlı konular¹;

- Ailemiz
- İş bölümü, dayanışma
- Çevremiz
- Temizlik, vücudumuz, tutum, paylaşım
- Toplum hayatımız, sorumluluklarımız
- Hayvanlar, bitkiler olarak belirlenmiştir.

¹ İlköğretim Okulu Hayat Bilgisi 1., 2., 3. Sınıf, Komisyon, M.E.B Yayınları, İstanbul, 2003

İlköğretimin 4.,5.,6.,7. yıllarında ise öğrencilere Sosyal Bilgiler başlığı altında, davranış alışkanlıkları ve sosyal kazanımlarla ilgili konuların yanı sıra tarih konularını da içeren kitaplar Türk ve İslam Eserleri Müzesi eğitim programının referans noktası olarak alınmıştır.

Buna göre ilköğretimin 4. ve 5. sınıflarında¹;

Okulumuz, ailemiz, toplum gibi önceki yıllarda okutulan konuların yanı sıra

- Tarih kavramı,
- Türkler, ilk Türk Devletleri,
- İlk İslam Devletleri,
- Türkler ve İslamiyet,
- İnaniş, yönetim, yazı, edebiyat, bilim, sanat gibi konular tarih konuları belirlenmiştir.

İlköğretimin 6. ve 7. sınıflarında ise²;

- Anadolu Beylikleri,
- Büyük Selçuklu ve Anadolu Devletleri,
- Osmanlı devleti, kuruluşu, gelişimi, gerileme ve çöküşü,
- Osmanlı'da sanat, eğitim, bilim, inaniş gibi tarih konuları belirlenmiştir.

İlköğretimin 8. sınıf öğrencileri için ise, önceki yıllarda işledikleri konulardan yararlanılarak bir program önerisi hazırlanmıştır.

4.4.3. Örnek Konular

Eğitim programının amacı öğrencilerin okul eğitimlerine Müze'de devam edebilmelerinin, Müze koleksiyonu'nu okulda işledikleri konular kapsamında anlayabilmelerinin sağlanması ve böylece öğrencinin somut kavramlar yoluyla soyut kavramları tanıması amaçlanmaktadır.

Programın, tezin 2.3. Bölümünde (s. 22-23) belirtilen Milli Eğitim Bakanlığı müfredatının özelliklerine uygun olabilmesi için konular hazırlanırken aşağıda belirtilen noktalar göz önünde bulundurulmuştur.

¹ Şahin, C., Yamanlar, E., Göze, H. (2004) İlköğretim Sosyal Bilgiler 4, DK Ders Kitapları Anonim Şirketi, İstanbul,

Şenünver, G. ve diğerleri (2003), İlköğretim Ders Kitabı: Sosyal bilgiler 5, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

² Şenünver G. ve diğerleri (2003), İlköğretim Ders Kitabı: Sosyal bilgiler 6, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
Aydın C. Ve diğerleri (2003), İlköğretim Sosyal Bilgiler 7, Doğan Yayıncılık, İstanbul

1. Konuların öğrencilerin yıl içinde işledikleri konular ve yaş grubu özellikleriyle ilişkilendirilmesi. Öğrencilerin yaş grubu özelliklerinin belirlenmesinde ilk bölümde değinilen gelişim psikolojisinde Jean Piaget yaklaşımından yararlanılmıştır. Plan 4.1. (s.47), 4.3. (s.51) 4.5. (s.54), 4.7. (s.58), 4.9. (s.61), 4.11. (s.65), 4.13. (s.69), 4.15. (s.74).
2. Konuların diğer ders/konularla ilişkilendirilmesi,
3. Yaş grubuna uygun kazanımların belirlenmesi,
4. Yaş grubuna uygun konu, konuya uygun nesne ve mekan seçilmesi,
5. Yaş grubuna uygun eğitim yöntemlerinin belirlenmesi

Ayrıca, öğrencilerin, toplumsal davranış kurallarını pekiştirmelerini, kavramları kültürel geçmişleri ve gelenekleri ile ilişkilendirmelerini sağlayacak soru tipleriyle konu anlatımlarının desteklenmesi düşünülmüştür.

Buna göre, birinci sınıflar için iş bölümü; ikinci sınıflar için temizlik, sağlık, vücudumuz; üçüncü sınıflar için iş bölümü, değer verme, dayanışma; dördüncü sınıflar için Yörük yaşantısı, göçebe kültürü; beşinci sınıflar için kültürel öğeler ve coğrafi bölgelerin özellikleri; altıncı sınıflar için yönetim şekilleri; yedinci sınıflar için toplumsal sınıflar; sekizinci sınıflar için ise Osmanlı'da aydınlatma konulu örnek konular hazırlanmıştır. Plan 4.2. (s.48.), 4.4. (s.52), 4.6. (s.55), 4.8. (s.59), 4.10. (s.62), 4.12. (s.66), 4.14. (s.70), 4.16. (s.75)

4.4.4. Hedef Davranışlar

Hedefler davranışlar belirlenirken aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulmuştur.

- Öğrenciye kazandırılacak özelliktir.
- Hedefler, diğer davranışlarla iç içedir.
- Açıkça ifade edilir.
- Hedefler, diğer davranışlarla iç içedir.
- Öğrencide bir davranış değişikliğinin oluşturulabilmesi için öğrencinin belli davranış örüntülerine sahip olması gerekir. Bu nedenle, hedef davranışlar öğrencilerin yaş grubu özellikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.
- Kritik düşünebilme yeteneğini geliştirir.
- Hedefler genel ve çoğuldur.

- Kapsamlıdır.
- Gözlemlenebilirdir.
- Sınırlıdır.

4.4.5. Nesne Seçimi

Türk ve İslam Eserleri Müzesi Koleksiyonu'ndan eğitim programı için nesne seçimi sırasında dikkat edilen noktalar aşağıda sıralanmıştır.

- Seçilen eserlerde, dönemsel özelliklerin belirgin olması,
- Seçilen nesnenin öğrencide hedef davranışı meydana getirecek nitelikte olması,
- Özellikle küçük yaşta öğrencilerin günlük yaşamdan aşına oldukları, öğrencilere tanıdık gelebilecek nesneler seçilmesi,
- Nesne seçilirken öğrencilerin, işlemiş oldukları konular, yaş ve bilgi düzeylerinin dikkate alınması.

4.4.6. Etkinlik Mekanı

Müze ziyaretinin sonunda etkinlik çalışmalarının uygulanabilmesi ve pekiştirmenin yapılabilmesi için mekana ihtiyaç duyulmaktadır.

Mekan kullanımında Müze'nin içi, öğrencilerin eserlere birebir ulaşmaları açısından uygundur. Kolay taşınabilecek rahat minderlerin, öğrencilerle çalışmanın yapılacağı zamanlarda Müze içinde kullanılması önerilmektedir. Müze içerisinde yapılacak çalışmalar, öğrencinin eserleri birebir inceleyerek, benzeterek değerlendirebilmesi açısından daha verimli olacaktır.

4.4.7. Soru Tipleri

Öğrencilerin kavramı tanınması, öğrenmesi, kavramlar arasındaki ilişkileri bulabilmesi, ilgilerinin artırılması, öğrencide öğrenme isteğinin uyandırılması amacıyla rehber sorular hazırlanmıştır. (Tablo 4.17., 4.18., 4.19., 4.20., 4.21.)

Örnek soru tipleri hazırlanırken şu ilkeler göz önünde bulundurulmuştur.

- Öğrencilerin hedef davranışları göz önüne alınır.
- Soruların dili öğrenciler için uygundur.
- Her soru bir sonraki hedef davranışa yöneltir.

Bu ilkeler doğrultusunda; kavramları birleştirici, analitik düşünmeyi, değerlendirmeyi sağlayan örnek soru tipleri hazırlanmıştır.

Tablo 4.1. Topak Ev ve Yörük Çadırı Vitrini Örnek Soru Tipleri İçin Bulundurulan Kriterler

Mekan:	Etnografya Bölümü, Topak Ev, Yörük Çadırı vitrinleri (s.49-50)
Yaş grubu:	4. ve 5. sınıf öğrencileri
İlgili Konu:	Kültürel değerler
İlişkilendirildiği ders:	Coğrafya konuları, yayla yaşantısı
Anlatımı destekleyici araçlar:	Bilgi panoları, fotoğraflar

Tablo 4.2. Kültürel Değerler Konusunu Destekleyici Soru Tipleri

Nasıl bir yerde yaşıyorlar?
Küçük mü?
Gördüğünüz bu ev yaşadığınız evden büyük mü?
Gördüğünüz evin yaşadığınız evden farkları nelerdir?
Benzerlikleri var mı?
Gördüğünüz ev sizce hangi malzemelerden yapılmıştır?
Sizce burada gördüğünüz insanlar nerede uyuyorlar?
Nerede yemek yiyorlar? Hayal edin.
Fotoğraflarda hiç bitki, hayvan var mı? Hangileri?
Yaşadıkları yerin iklimi sizce nasıldır?
Burada yaşayan insanlar geçimlerini sizce nasıl sağlıyorlar?

Tablo 4.3. Yayla Yaşantısı Konusunu Destekleyici Soru Tipleri

Bu evde kaç kişi vardır?
Sizce bu kadınlar ne yapıyorlar?
Onların canlı olduğunu hayal edin, hangi soruyu sormak isterdiniz?
Evde anneniz burada gördüğünüz hangi işleri yapıyor?
Kadınlar aralarında nasıl bir iş bölümü yapmışlardır?
Bu evin sizin evinizden farkı nelerdir?
Benzerlikleri var mı?

Tablo 4.4. İş Bölümü ve Değer Verme Konuları İçin Örnek Soru Tipleri İçin Kriterler

Mekan:	Yazma Eserler bölümü (s.56-57)
Yaş grubu:	3. sınıf öğrencileri
İlgili konu:	İş bölümü, değer verme, dayanışma.
Anlatımı destekleyen araçlar:	Osmanlı'da kullanılan yazı takımları

Tablo 4.5. İş Bölümü ve Değer Verme Konularını Destekleyici Soru Tipleri

Evinizde ya da sınıfınızda kitaplarınızı nerelerde koruyorsunuz?
Sınıfta nerede oturuyorsunuz?
Sizce eskiden öğrenci ve öğretmenler kitaplarını nerelerde saklıyorlardı?
Nerelerde yazı yazıyorlardı?
Onlarda sıralarda mı oturuyorlardı?
Kitaplarınızı, defterlerinizi düzenli tutuyor musunuz?
Günümüzde kitaplar, gazeteler nerede hazırlanıyor?
Eskiden de matbaada mı hazırlanıyordu?
Sizce nasıl hazırlanıyordu?
Sınıfta arkadaşlarınızla grup çalışması yaptınız mı?
Aranızda nasıl bir iş bölümü yaptınız?
Herkes üzerine düşen görevi zamanında bitirdi mi?

4.4.8. Uygulama

Konular için hedef davranışlar belirlendikten sonra davranışların oluşması, uygun durumların hazırlanması için etkinlik yapılması düşünülmüştür.

Uygulama, kuramsal bilgiyi, fikri, ilkeyi günlük hayatta herhangi bir alanda yaşama geçirmek anlamındadır.¹ Bilgilerin bir üst seviyeye geçirilmesi uygulamayı gerektirir. Bu nedenle, program önerileri içerisinde öğrencilere çeşitli uygulamalar yaptırılması düşünülmüştür.

¹ Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, ed. Cemal Öztürk, Dursun Dilek, Ankara:Pegem Yayınları, 2005, s.139

Bilgiye ulaşmanın ilk aşaması hatırlamak, ikinci aşaması ise kavramaktır. Öğrenme neticesinde, öğrenciden kavradığı bilgiyi keşfetme, kanıtlama, ortaya çıkarma, oluşturma, kullanma, çözme, düzenleme, yapma, yararlı hale getirme aşamalarını tamamlaması beklenir. Eğitim programı önerilerinin, öğrencilerin bu aşamaları tamamlamasında rehber olması amaçlanmıştır. Bu nedenle, öğrencinin bilgiye ulaşmak için tanıdığı kavramalardan yararlanması, nesneler ve soru-cevap yöntemiyle kavramları keşfetmesi, ortaya çıkarması düşünülmüş, etkinliklerle de bu kavramları kullanarak yararlı hale getirmesi amaçlanmıştır.

Uygulama aşamaları; ziyaret öncesi, ziyaret süresi ve ziyaret sonrası olmak üzere üç aşamadan oluşması düşünülmüştür.

Ziyaret öncesindeki aşamayı, öğrencilerin seviyesini anlamak amacıyla sınıf öğretmenleriyle yapılacak ön görüşmeler oluşturur. Bu görüşmelerde, öğretmenlerin Müze koleksiyonu hakkında ne türlü bilgilere sahibi olduğu, Müze'den yararlanma yöntemlerini bilip bilmedikleri, koleksiyonu eğitim amaçlı kullanabilmek için hangi konularda Müze'nin desteğine ihtiyacı olduğu belirlenir. Öğrencilerin düzeyi tespit edilerek öğrenci düzeyine göre konular hazırlanır. Son olarak, hedef davranışlar, yaş grubuna uygun öğrenme teknikleri, öğrenme stratejileri ile uygulama sürecinde yaptırılacak çalışmalar belirlenir ve ziyaret öncesi aşama tamamlanır.

Ziyaret süresindeki aşama uygulama aşamasıdır. Bu aşamada, bir önceki süreçte belirlenen tüm öğrenme aşamaları gerçekleştirilir. Tez kapsamında hazırlanan Plan 4.2. (s.48.), 4.4. (s.52), 4.6. (s.55), 4.8. (s.59), 4.10. (s.62), 4.12. (s.66), 4.14. (s.70), 4.16. (s.75)'deki örnek konulardan bu aşamada yararlanılması, konuların müze rehberi eşliğinde uygulanması, uygulama sırasında açık uçlu soru tiplerinden yararlanılması ve böylece öğrencilerin aktif olmalarının sağlanması önerilmektedir. Ayrıca, konular işlenirken yönlendirici olması açısından her sınıf için yaş grubu özellikleri ve her konuya göre öğrencinin kazanacağı hedef davranışlar belirlenmiştir. Plan 4.1. (s.47), 4.3. (s.51) 4.5. (s.54), 4.7. (s.58), 4.9. (s.61), 4.11. (s.65), 4.13. (s.69), 4.15. (s.74).

Ziyaret sonrasındaki aşama ise bir geri bildirim süreci, öğrencinin öğrenme düzeyi (başarısı) hakkında bilgi toplama aşamasıdır. Değerlendirme olarak da tanımlanan bu süreç iki

aşamalıdır.¹ İlk aşama, öğrencinin bilgi düzeyi hakkında bilgi toplamayı, ölçme yöntemlerini içerir. Öğrencinin neyi hatırladığını, neyi bildiğini, neyi yapabildiğini gösterir.

İkinci aşama ise, performansı, cevapların değerini, kalitesini değerlendirerek değer yargısına varma olarak tanımlanmaktadır.² Programa dayanan öğrenme sonuçlarının kalitesini belirtir.

Değerlendirme; karşılaştırma, değer yargısına varma, ölçme, ölçme sonuçlarını sayısal olarak belirtme, tüm öğrenciler üzerinde ölçüm aşamalarını içerir.

Müze'nin henüz mevcut bir eğitim odası olmadığından, eğitim kapsamındaki değerlendirmelerin sınıf ortamında yapılmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Uygulama sonunda öğrencilerden, belirlenen konu hakkında resim, kompozisyon, araştırma vb. gibi bir çalışma yapmaları istenir. Daha sonra bu çalışmalar toplanarak hazırlanacak bir serginin, öğrencilerin motivasyonu açısından faydalı olacağı umulmaktadır. Sınıf öğretmeninden Müze ziyareti sonrasında sınıfta yapılan değerlendirmeler hakkında bilgi istenmesi de eğitim programının değerlendirilebilmesi açısından yararlı olacaktır.

Kumkapı Ahmet Kut İlköğretim Okulu 4. ve 5. sınıf öğrencileriyle yapılan uygulamada ziyaretten 15 gün önce sınıf öğretmenleriyle görüşmeler yapılmış ve buna göre 5. sınıf öğrencilerine işlenmiş oldukları "İlk İslam Devletleri" konusu hazırlanmıştır. Müze'nin ilgili bölümünde işlenen konu sırasında, mevcut haritalardan yararlanılmıştır. Öğrencilerin müzedeki nesneleri anlamasını sağlamak için günlük hayatta kullandıkları nesnelerle karşılaştırmaları sağlanmıştır. Örneğin, duvar resminin ne olduğu anlatmak için öncelikle öğrencilere evlerinde duvarları nasıl süsledikleri, duvarlara resim, fotoğraf asıp asmadıkları sorulmuştur. Eğitim sırasında soru cevap tekniği kullanılarak öğrencilerin öğrenme sırasında etkin kılınması sağlanmıştır.

Aynı okulun 4. sınıf öğrencileri ile Etnografya bölümünde yapılan çalışmada ise iş bölümü, dayanışma, yardımlaşma konuları işlenmiştir. Bu bölümde, önce evdeki, sınıftaki iş bölümünden, anne, baba, çocuk, öğretmen, öğrenci rollerinden, sınıfta ve evde üzerlerine düşen görevlerden yine soru-cevap tekniği uygulanarak söz edilmiştir. Yörük Çadırı ve Yunt Dağında bir ev konulu vitrinlerinde gördükleri iş bölümlerinden, yapılan işlerden hangilerinin

¹ Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, ed. Cemal Öztürk, Dursun Dilek, Ankara:Pegem Yayınları, 2005, s.341

² Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, ed. Cemal Öztürk, Dursun Dilek, Ankara:Pegem Yayınları, 2005, s.342

evde annelerince yapıldığından söz edilmiştir. Bazı öğrencilerin yün boyama, yün eğirme ve yıkama işlemlerini daha önceden bildikleri anlaşılmıştır. Öğrencilere, bu bölümde de kavramları kendi yaşantıları ile karşılaştırma, yorumlama, sınıflandırma fırsatı verilmiş ve öğrencilerin öğrenmede etkin olmaları sağlanmıştır.

Ahmet Kut İlköğretim Okulu öğrencileri ile yapılan uygulama sonucunda, eğitim esnasında açık uçlu soru teknikleri kullanılmasının, öğrencilerin tanıdıkları kavramlardan (ham-birincil verilerden) yararlanılmasının, öğrencilerin işledikleri konuları müzede tekrarlamasının, öğrencinin bilgiye ulaşmasında öğretmenin rehber olmasının, öğrencinin bilgiyi karşılaştırarak, analiz ederek sınıflandırmasının öğrencileri aktif kıldığı, öğrenme isteklerini arttırdığı, bilginin niteliğini yükselttiği gözlemlenmiştir.

Ekinlik sonunda her iki sınıf öğrencilerinden de şu sorular gelmiştir.

1. Müze hafta sonları da açık mı?
2. İstedğimiz zaman müzeyi ziyaret edebilir miyiz?
3. Müze'ye yalnız geldiğimizde kimden yardım alabiliriz?
4. Müzeye ailelerimizle geldiğimizde kimden yardım alabiliriz?
5. Ailelerimizle geldiğimizde bilet almamız gerekiyor mu?

Öğrencilerden gelen bu sorulardan da anlaşılacağı üzere aktif eğitim öğrenme isteğini arttırmıştır. Böylece, müze eğitim programının, hedef kitle ilköğretim öğrencileri aracılığı ile onların ailelerine ve programın ileriki aşamalarında tüm topluma ulaşabilmesi için bir yol açılmıştır.

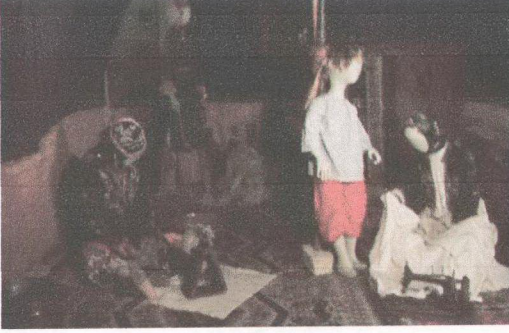
Plan 4.1. 1. SINIF EĞİTİM PLANI ve YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ			
SINIF: 1			
YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ	1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YIL İÇİNDE İŞLEYECEĞİ KONULARIN ANA BAŞLIKLARI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER
Dil gelişimi hızlıdır, benmerkezci düşünmeye, tek yönlü ve sezgisel sınıflandırmaya eğilimlidir.	Sınıfımızı ve okulumuzu tanıyalım, temizlik , paylaşım, evim ve ailem , sorumluluk, iş bölümü, dayanışma, tutum. Saat, takvim ve zaman kavramları.	Benlik kavramı belirginleşir. Kendini bir gruba dahil etmeye ve grupta kendi yerini tanımlamaya başlar.	(Plan 4.2., s.48-50)
Çok aktiftirler, çabuk yorulur ve ara vermeye ihtiyaç duyarlar. Dikkatlerini küçük nesne ve yazılar üzerinde toplayamazlar. Konuşmayı severler. Büyük kas denetimleri üstündür, koşma ve zıplamaya eğilimlidir.	Atatürk' ün Hayatı ve kurtuluş Savaşı. Sağlık ve temizlik	Kendini ifade etme, sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma, paylaşma, sorumluluk, tutum kavramlarını öğrenir.	

Plan 4.2. 1. Sınıf İlköğretim Öğrencileri İçin Önerilen Konu

Ziyaretin ilişkilendirildiği ders		Hayat Bilgisi
Sınıf		1
Konu		İş Bölümü
Önerilen Süre		40 Dakika
Mekan		Etnografya bölümü Yörük Çadırı ve Yunt Dağı Vitrinleri (Plan 3.2b, no.7-8)
Öğrenci Kazanımları Hedef ve Davranışlar		Hedef Davranışlar; - Günlük yaşantımızda iş bölümünün önemini kavramak. - Aile içi ve dışı iş bölümü ve sorumluluk kavramalarını öğrenmek.
Ünite Kavramlarına Uygun Olan Nesneler ve Davranış Örüntüsü		Etnografya bölümündeki Yörük çadırı ve Yunt dağı'nda bir ev konulu vitrinlerinden faydalanılarak iş bölümünün anlatılması. (Resim 4.1abcde, s.49-50)
Öğretme – Öğrenme – Yöntem ve Teknikleri		Buluş yoluyla, metafor- analogi, rol yapma, soru-cevap, canlandırma.
Kullanılan Eğitim Teknolojileri – Araç, Gereçler		- Müze Rehberi; 1. sınıf Hayat Bilgisi kitabı, yaş grubu ve konu tabloları. -Öğretmen; müze planı, yaş grubu ve konu tabloları. - Öğrenci; müze planı, çalışma kağıtları.
Öğrenme ve Öğretme Teknikleri		Sözel, Dilsel
Özet	Mantıksal	Öğrencilerin iki gruba ayrılarak yörük yaşantısı ve köy yaşantısını canlandırması.
	İçsel - Bireysel	Konu sonunda öğrenilenlerin öğrencilere yüksek sesli tekrarının yaptırılması.
	Görsel	Aile, köy ve şehir yaşantılarındaki farklı rollerin öğrencilerce canlandırılması.
	Dilsel	Konu ile ilgili şarkıların belirlenmesi. Bir türkünün öğretilmesi.
Ölçme – Değerlendirme		Bireysel değerlendirme : Ailemizdeki iş bölümü nasıldır? Herkese düşen görevler nelerdir? Grup değerlendirme : Toplumdaki iş bölümü nasıldır? Polis, itfaiye, doktor ne yapar?
İlişkilendirme		Şehir yaşantısıyla köy yaşantısı arasındaki farkların ortaya konması

Resim 4.1. İş Bölümü Konusu İçin Önerilen Etnografya Bölümü Vitrinleri

a) Yörük Çadırı Vitirini

b) Topak Ev Vitirini

c)Topak Ev'in İç Kısmından Bir Görünüm

d) Yund Dağı'nda Bir Ev Vitrini

e) Bir Başka Açıdan Yund Dağı'nda Bir Ev Vitrini

Plan 4.3. 2. SINIF EĞİTİM PLANI ve YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ

SINIF: 2			
YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ	2. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YIL İÇİNDE İŞLEYECEĞİ KONULARIN ANA BAŞLIKLARI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER (Plan 4.4., s.52-53)
Çok aktifler, çabuk yorulur ve ara vermeye ihtiyaç duyarlar. Dikkatlerini küçük nesne ve yazılar üzerinde toplayamazlar. Konuşmayı severler. Büyük kas hareketleri üstündür, kosma ve zıplamaya eğilimlidir.	Sınıfımızı ve okulumuzu tanıyalım, temizlik, paylaşım, evim ve ailem, sorumluluk, iş bölümü, dayanışma, tutum kavramları üzerinde durulmaya devam edilir. İletişim araçları, vücudumuz, sağlık ve temizlik konuları işlenir. Kültür ve kültürel değer kavramları oluşmaya başlar. Kurtuluş savaşının başlanması ve TBMM' nin açılması konuları işlenir.	Benlik kavramı belirlenleşir. Kendini bir gruba dahil etmeye ve grupta kendi yerini tanımlamaya başlar. Kendini ifade etme, sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma, paylaşma, sorumluluk, tutum kavramları pekişir.	

Plan 4.4. 2. Sınıf İlköğretim Öğrencileri İçin Önerilen Konu

Ziyaretin ilişkilendirildiği ders	Hayat Bilgisi
Sınıf	2
Konu	Temizlik, sağlık, vücudumuz.
Önerilen Süre	40 Dakika
Mekan	Etnografya bölümü hamam vitrini. (Plan 3.2b, no.13)
Öğrenci Kazanımları Hedef ve Davranışlar	Hedef Davranışlar - Vücut temizliğinin sağlık için öneminin kavranması, - Toplum hayatında temizliğin, düzenli olmanın önemi.
Ünite Kavramlarına Uygun Olan Nesneler ve Davranış Örüntüsü	Etnografya bölümündeki hamam vitrininden faydalanılarak Osmanlı'da temizliğin öneminin vurgulanması. Leğen-ibrik takımı, peştamal, hamam taşı, takunya gibi temizliği yarayan nesnelerden faydalanılması. (Resim 4.2.,s.53)
Öğretme – Öğrenme – Yöntem ve Teknikleri	Buluş yoluyla, metafor- analogi, rol yapma, soru-cevap, canlandırma.
Kullanılan Eğitim Teknolojileri – Araç, Gereçler • Öğretmen • Öğrenci	- Müze Rehberi; 2. sınıf Hayat Bilgisi kitabı, yaş grubu ve konu tabloları. - Sınıf öğretmeni; müze planı, yaş grubu ve konu tabloları. - Öğrenci; müze planı, çalışma kağıtları
Öğretme – Öğrenme Etkinlikleri	Sözel, Dilsel
Özet	İçsel - Bireysel
	Bedensel -
Konu sonunda öğrenilenlerin öğrencilere yüksek sesli tekrarının yaptırılması. Konu ile ilgili şarkı öğretilmesi. Konu ile ilgili resim çalışması yaptırılması.	
Ölçme – Değerlendirme	Bireysel değerlendirme : Yapılan günlük temizlik? El ve yüz yıkanması? Grup değerlendirme : Toplum yaşantısında temizlik? Çevremizi temiz turalım. Etrafa çöp atmayalım.
İlişkilendirme	Temizliğin her çağda önemli olduğunun vurgulanması.

Resim 4.2. Temizlik, Sağlık, Vücudumuz Konusu için Önerilen Hamam Takımları Vitirini

Plan 4.5.3. SINIF EĞİTİM PLANI ve YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ

SINIF: 3			
3. SINIF			
YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ	ÖĞRENCİLERİNİN YIL İÇİNDE İŞLEYECEĞİ KONULARIN ANA BAŞLIKLARI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER
Problemleri çözünlemeye, sınıflama, sıralamaya bu dönemde yetkinlaşırlar. Çok aktiftirler, çabuk yorulur ve ara vermeye ihtiyaç duyarlar. Dikkatlerini küçük nesne ve yazılar üzerinde toplayamazlar. Konusmayı severler. Büyük kas denetimleri üstüdür, koşma ve zıplamaya eğilimlidir.	Sınıfımızı ve okulumuzu tanıyalım, temizlik , paylaşım, evim ve ailem , sorumluluk,iş bölümü, dayanışma, tutum kavramları üzerinde durulmaya devam edilir. İletişim araçları, vücudumuz, sağlık ve temizlik konuları işlenir. Kültür ve kültürel değer kavramları oluşmaya başlar. Okulumuz, araç ve gereçler, sınıf temizliği, ihtiyaçlar, alışveriş, tutum, para ve enerjiyle planlı tüketim, yaşadığımız yer, okulumuz, köyümüz, ilimiz, çevremiz, çevremizdeki turistik yerler ve doğal güzellikler, yaşadığımız çevrede bizi için çalışanlar (meslekler), sosyal haklar dayanışma, gelecek ve görevlere saygı, insan hakları.	Benlik kavramı belirlenmiştir. Kendini bir gruba dahil etmeye ve grupta kendi yerini tanımlamaya başlar. Kendini ifade etme, sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma, paylaşma, sorumluluk, tutum kavramları pekişir. Bir gruba dahil olma ve aidiyet kavramları gelişir. Kendi doğal çevresini keşfeder ve kendini çevresiyle birlikte daha geniş bir çerçevede tanımlamaya başlar. Sosyal haklar ve insan hakları kavramları ortaya çıkar.	(Plan 4.6., s.55-57)

Plan 4.6. 3. Sınıf İlköğretim Öğrencileri İçin Önerilen Konu

Ziyaretin ilişkilendirildiği ders	Hayat Bilgisi
Sınıf	3
Konu	Toplumda iş bölümü, değer verme, dayanışma.
Önerilen Süre	40 Dakika
Mekan	Yazma Eserler Bölümü (Plan 3.2a, no.11)
Öğrenci Kazanımları Hedef ve Davranışlar	Hedef Davranışlar - Toplum hayatında herkesin üzerine düşen bir görev olduğunu kavrama. - Meslek sınıflarını kavrama. - Değer vermeyi öğrenme.
Ünite Kavramlarına Uygun Olan Nesneler ve Davranış Örüntüsü	Yazma Eserler bölümündeki yazı takımları, Kur'anlar, Fermanlar, Rahle Osmanlı'da yazı ve kitap süsleme sanatının önemini kavrama, kitabın, okumanın, eğitimin önemi. (Resim 4.3abcde, s.56-57)
Öğretme – Öğrenme – Yöntem ve Teknikleri	Buluş yoluyla, metafor- analogi, rol yapma, soru-cevap, canlandırma.
Kullanılan Eğitim Teknolojileri – Araç, Gereçler • Öğretmen • Öğrenci	- Müze Rehberi; 3. sınıf Hayat Bilgisi kitabı, yaş grubu ve konu tabloları. - Sınıf öğretmeni; müze planı, yaş grubu ve konu tabloları. - Öğrenci; müze planı, çalışma kağıtları.
Öğretme – Öğrenme Etkinlikleri	Sözel, Dilsel
Özet	Bedensel
	Güzel yazı yazma, el yazısı çalışması yaptırılması. Defterlerdeki kenar süslerinden örnekler yaptırılması.
	Kitap okuma alışkanlığının önemi, kitaba ve eğitime verilen önemin kavranması
Ölçme – Değerlendirme	Grup değerlendirme : Grup çalışma ile öğrencilerin kendi kitaplarının oluşturulması. Herkese ayrı bir görev verilmesi, yazma, süsleme, kitap kapağını ve hikayeyi oluşturma.
İlişkilendirme	Eğitimin, yazının, kitabın her zaman önemli olduğunun vurgulanması.

Resim 4.3. Toplumda İş Bölümü, Değer Verme, Dayanışma Konuları için Önerilen Yazma
Eserler Vitrinleri
a) Yazı Kutuları (Divitler)

b) Kağıt Makasları

c) Yazı Takımları

d)Yazı Albümleri

e) Osmanlı Minyatürlü Kitaplarından Çeşitli Örnekler

Plan 4.7. 4. SINIF EĞİTİM PLANI ve YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ

SINIF: 4

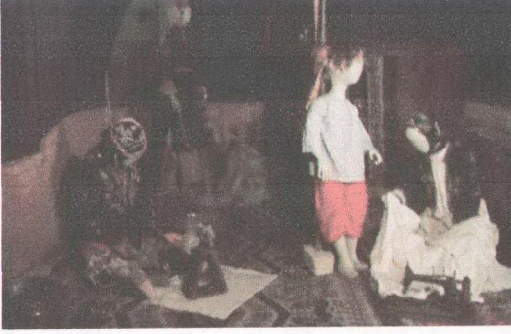
YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ	4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YIL İÇİNDE İŞLEYECEĞİ KONULARIN ANA BAŞLIKLARI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER
Soyut işlemler dönemidir. Olaylar ve soyut işlemler üzerinde fikir yürütebilme, bilimsel düşünebilme, sosyal ve kişisel konulara ilgi duyma yetisi kazanılır.	Sınıfımızı ve okulumuzu tanıyalım, temizlik, paylaşım, evim ve ailem, sorumluluk, iş bölümü, dayanışma, tutum kavramları üzerinde durulmaya devam edilir. Toplum ve toplumu oluşturan sosyal gruplar, aile kavramı işlenir. Toplum içindeki görevler, toplumu oluşturan kurallar, demokratik yaşam kavramları ortaya çıkar. Coğrafi kavramlar; çevremizdeki yeryüzü şekilleri, iklim, doğal afetler, tarım, hayvancılık, sanayi, ulaşım, iletişim, ticaret konuları işlenir. Kültür ve kültürel değerleri koruma, tarih konularında yurdumuz kavramaları ortaya çıkar.	Benlik kavramı belirginleşir. Kendini bir gruba dahil etmeye ve grupta kendi yerini tanımlamaya başlar. Kendini ifade etme, sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma, paylaşma, sorumluluk, tutum kavramları pekişir. Bir gruba dahil olma ve aidiyet kavramları gelişir. Kendi doğal çevresini keşfeder ve kendini çevresiyle birlikte daha geniş bir çerçevede tanımlamaya başlar. Sosyal haklar ve insan hakları kavramları ortaya çıkar. Kendini içinde bulunduğu toplumla birlikte dünya üzerinde bir yere koymaya başlar.	(Plan 4.8., s.59-60)
Küçük kas denetimleri oldukça gelişkindir. Sanat, el işi, müzik etkinlikleri yaptırılabilir.	Okulumuz, araç ve gereçler, sınıf temizliği, ihtiyaçlar, alışveriş, tutum, para ve enerjide planlı tüketim, yaşadığımız yer, okulumuz, köyümüz, ilimiz, çevremiz, çevremizdeki turistik yerler ve doğal güzellikler, yaşadığımız çevrede bizim için çalışanlar.		

Plan 4.8. 4. Sınıf İlköğretim Öğrencileri İçin Önerilen Konu

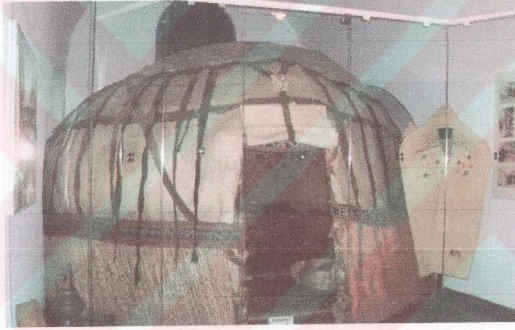
Ziyaretin ilişkilendirildiği ders	Hayat Bilgisi
Sınıf	4
Konu	Yörük yaşantısı. Göçebe kültürü
Önerilen Süre	40 Dakika
Mekan	Etnografya bölümü (Plan 3.2b, no.3-7)
Öğrenci Kazanımları Hedef ve Davranışlar	Hedef Davranışlar - Farklı kültürleri tanıma. - Kendi yaşantısı ile farklı kültürleri karşılaştırma. - Kültürel farklara hoşgörü ile yaklaşma, saygı duyma.
Ünite Kavramlarına Uygun Olan Nesneler ve Davranış Örüntüsü	Etnografya bölümündeki Yörük çadırı (Afyon), Topakev (Manisa) vitrinlerindeki eserler ile bu bölümdeki etnik fotoğraflardan yararlanma. (Resim 4.4abc, s.60)
Öğretme – Öğrenme – Yöntem ve Teknikleri	Buluş yoluyla, metafor- analogi, rol yapma, karşılaştırma, soru-cevap, canlandırma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri – Araç, Gereçler	• Müze Rehberi; 4. sınıf Sosyal Bilgiler kitabı, yaş grubu ve konu tabloları. • Sınıf öğretmeni; müze planı, yaş grubu ve konu tabloları. • Öğrenci; müze planı, çalışma kağıtları.
Öğretme – Öğrenme Etkinlikleri	Sözel, Dilsel
Özet	Bedensel - Kinestetik
	Doğa (köy yaşamı, kırsal yaşam) resmi çalışması yaptırılması. Kültürel farklılıkların anlaşılması.
Ölçme – Değerlendirme	Bireysel ve grupsal değerlendirme Öğrencilerle vitrinlerdeki anne, çocuk, büyükanne, gelin, çoban, halı dokuyan kız gibi rollerin canlandırılması, her öğrenciye ayrı bir rol verilmesi.
İlişkilendirme	Farklı coğrafyalarda yaşayan insanların yaşamlarını, iklimsel koşulları, tarım ve hayvancılığı kavrama.

Resim 4.4. Yörük Yaşam-Göçebe Kültür Konusu İçin Önerilen Etnografya Bölümü Vitrinleri

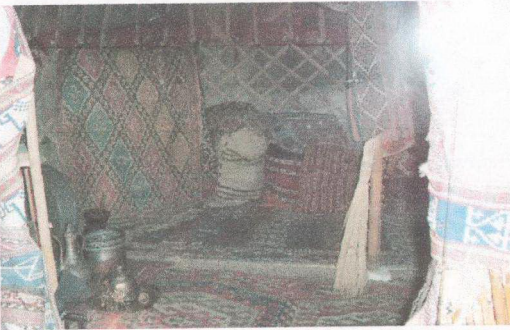
a) Yörük Çadırı Vitrini

b) Topak Ev Vitrini

c) Topak Ev'in İç Kısmından Bir Görünüm

Plan 4.9. 5. SINIF EĞİTİM PLANI ve YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ

SINIF: 5

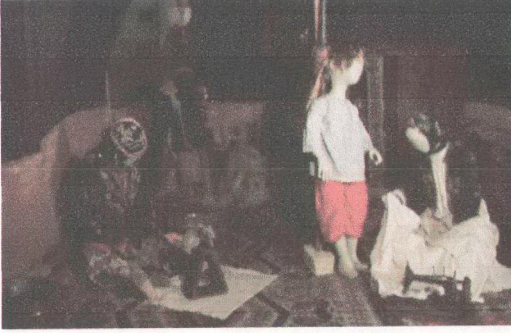
YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ	5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YIL İÇİNDE İŞLEYECEĞİ KONULARIN ANA BAŞLIKLARI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER
Soyut işlemler dönemidir. Olaylar ve soyut işlemler üzerinde fikir yürütebilme, bilimsel düşünebilme, sosyal ve kişisel konulara ilgi duyma yetisi kazanılır. Küçük kas denetimleri oldukça gelişkindir. Sanat, el işi, müzik etkinlikleri yaptırılabilir.	Toplumsal birliği sağlayan dil, tarih, yurt, kültür birliği konuları işlenir. Kurtuluş savaşının önemi, inkılaplar, yurdumuzla ilgili genel coğrafi özellikler, yeryüzü şekilleri, iklimler, bitki örtüsü, akarsular, doğal afetler ve korunma yolları, islamiyetin doğuşu.	Kendini ifade etme, sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma, paylaşma, sorumluluk, tutum kavramları pekişmiştir. Toplumsal birliği sağlayan dil, tarih, kültür birliği konuları işlenir. Ortak geçmiş kavramı belirginleşir.	(Plan 4.10., s.62-64)

Tablo 4.10. 5. Sınıf İlköğretim Öğrencileri İçin Önerilen Konu

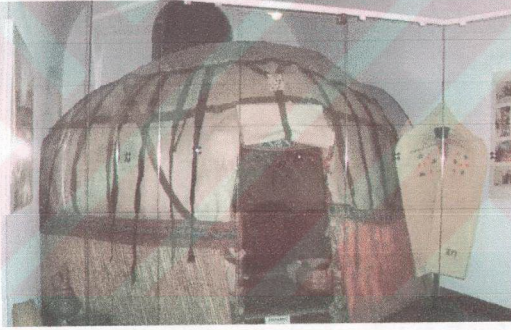
Ziyaretin ilişkilendirildiği ders	Hayat Bilgisi
Sınıf	5
Konu	Kültürel öğeler, coğrafi bölgelerin özellikleri, İç Batı Anadolu ile Kıyı Ege arasındaki iklimsel farklılıkların belirlenmesi.
Önerilen Süre	40 Dakika
Mekan	Etnografya bölümü (Plan 3.2b, no 3-4-7-8)
Öğrenci Kazanımları Hedef ve Davranışlar	Hedef Davranışlar - Farklı kültürleri tanıma. - Kendi yaşantısı ile farklı kültürleri karşılaştırma. - Kültürel farklılıklara hoşgörü ile yaklaşma, saygı duyma.
Ünite Kavramlarına Uygun Olan Nesneler ve Davranış Örüntüsü	Etnografya bölümündeki Yörük çadırı, Topakev vitrinlerindeki nesneler ile bu bölümdeki etnik fotoğraflardan yararlanma. (Resim 4.5abcde, s.63-64))
Öğretme – Öğrenme – Yöntem ve Teknikleri	Buluş yoluyla, metafor- analogi, rol yapma, karşılaştırma, soru-cevap, canlandırma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri – Araç, Gereçler	- Müze Rehberi; 5. sınıf Sosyal Bilgiler kitabı, yaş grubu ve konu tabloları. - Sınıf öğretmeni; müze planı, yaş grubu ve konu tabloları. - Öğrenci; müze planı, çalışma kağıtları.
Öğretme – Öğrenme Etkinlikleri	Sözel, Dilsel.
	Bedensel
Özet	Doğa resmi çalışması yaptırılması. Grup çalışması;Toroslardaki yayla iklimi ve bitki örtüsü ile İç Anadolu Konya Ovasındaki iklimsel farklılıkların karşılıklı gruplar halinde tartışılması. Kültürel farklılıkların önemi. Farklı coğrafyalarda yaşayan insanların gelenek, görenekleri, günlük yaşamları. Coğrafi bölgelere göre iklimsel özelliklerin kavranması.”
Ölçme – Değerlendirme	Bireysel değerlendirme. Kendi yaşantısıyla farklı bir kültürü kıyaslama. Aile gelenek ve göreneklerinden örnekler gösterme.
İlişkilendirme	Farklı coğrafyalardaki iklimsel koşulları, tarım ve hayvancılığı kavrama.

Resim 4.5. Coğrafi Bölgelerin Özellikleri Konusu İçin Önerilen Etnografya Bölümü Vitrinleri

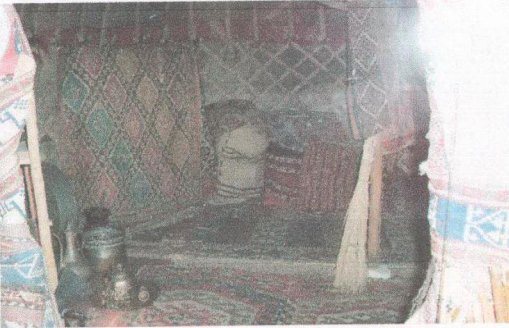
a) Yörük Çadırı Vitirini

b) Topak Ev Vitirini

c)Topak Ev'in İç Kısmından Bir Görünüm

d) Yund Dağı'nda Bir Ev Vitriini

e) Bir Başka Açıdan Yund Dağı'nda Bir Ev Vitriini

Plan 4.11. 6. SINIF EĞİTİM PLANI ve YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ

SINIF:6			
YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ	6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YIL İÇİNDE İŞLEYECEĞİ KONULARIN ANA BAŞLIKLARI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER
Soyut düşünme, politik ve liberal düşünme beğirginleşir. Akran grubu ve grubun davranış kuralları önemsenir. Başkalarının kendileri üzerindeki fikirleri büyük önem taşır.	Demokratik hayat, demokrasinin temel ilkeleri, kamuoyunun toplumdaki yeri ve önemi, toplumda yardımlaşma, devlet ve vatandaş ilişkisi, Dünyamız, dünyamızı tanıyalım, insanlığı tehdit eden olaylar, Türkiye tarihi, diğer Türk devletleri, Osmanlı devletinin kuruluşu.	Ortak geçmiş kavramı beğirginleşir. Hürriyet, eşitlik gibi soyut olguları kavrama yeteneği gelişmiştir. Kendini toplum bir parçası olarak görme, vatandaşlık görevlerini yerine getirme ve sorumluluk duygusu ortaya çıkar. İnsanlığı tehdit eden durumlarda fikir yürütme yetisini kazanır. Devlet kavramı ortaya çıkar. Devletlerin kuruluş biçimleri ve insanlığın kat ettiği yol üzerine genel bilgilere sahiptirler.	(Plan 4.12., s.66-68)

Plan 4.12. 6. Sınıf İlköğretim Öğrencileri İçin Önerilen Konu

Ziyaretin ilişkilendirildiği ders	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6
Konu	Yönetim şekilleri, monarşi, demokrasi ve cumhuriyet rejimleri, padişahın dinsel kimliği
Önerilen Süre	40 Dakika
Mekan	Müze'nin çeşitli bölümleri (Plan 3.2a, no.10-11-12)

Öğrenci Kazanımları Hedef ve Davranışlar	Hedef Davranışlar Tek elden yönetim nedir? Osmanlı nasıl yönetiliyordu? Ülkemiz nasıl yönetiliyor? Yönetim şekilleri nelerdir? Kamuoyu nedir? gibi konularda fikir yürütebilme yetisi kazanma.
Ünite Kavramlarına Uygun Olan Nesneler ve Davranış Örüntüsü	Osmanlı'da Padişahın önemi, tek elden yönetim, İktidarın simgeleri; fermanlar, tuğralar, Padişahın dinsel simgeleri; Kabe'den eşyalar (Resim 4.6abc, s.67-68)
Öğretme – Öğrenme – Yöntem ve Teknikleri	Buluş yoluyla, metafor- analogi, rol yapma, karşılaştırma, soru-cevap, canlandırma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri – Araç, Gereçler	- Müze Rehberi; 6. sınıf Sosyal Bilgiler kitabı, yaş grubu ve konu tabloları. - Sınıf öğretmen; müze planı, yaş grubu ve konu tabloları. - Öğrenci; müze planı, çalışma kağıtları.
Öğretme – Öğrenme Etkinlikleri	Sözel, Dilsel.
Bedensel	Yönetim şekillerinin araştırılması.
Grup Çalışması	Osmanlı öncesinde Anadolu'daki siyasal denge (Beylikler dönemi). Yönetim şekilleri çeşitlerinin gruplar arasında tartışılması. Osmanlı devleti, haritalar üzerinde yaşadığı toprakların öğrenilmesi.

Ölçme – Değerlendirme	Bireysel ve grupsal değerlendirme Bir konu belirlenerek sınıf içinde kamuoyu araştırılması yapılması, çıkan sonucun uygulanması. Böylece her öğrencinin kendi kararını verebilmesi.
İlişkilendirme	Demokratik bir ortam yaratılması. Başkalarının fikirlerine saygı duyma.

Resim 4.6. Yönetim Şekilleri Konusu için Önerilen Yazma Eserler Vitrinleri

a) Bir Ferman Örneği

b) Tuğra Örneği

c)Kabe Anahtarı ve Kabe Örtüsü

Plan 4.13. 7. SINIF EĞİTİM PLANI ve YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ

SINIF:7

YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ	7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YIL İÇİNDE İŞLEYECEĞİ KONULARIN ANA BAŞLIKLARI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER
Soyut düşünme, politik ve liberal düşünme belirginleşir. Akran grubu ve grubun davranış kuralları önemsenir. Başkalarının kendileri üzerindeki fikirleri büyük önem taşır.	Türkiye coğrafyası, jeopolitik durumu, komşularımız detaylı bir şekilde ele alınır. Komşularımızla olan siyasi ilişkilerimiz ele alınır. Osmanlı tarihi siyasi, sanatsal ve kültürel açıdan incelenir. Türk kültürüne etkileri incelenir. Avrupa'daki yenilikler rönesans, refom, aydınlanma çağı ve uluslararası sosyal yardım kuruluşları üzerinde durulur.	Toplumunu dünya üzerinde bir yere koyar. İnsanlığı tehdit eden durumlarda fikir yürütebilme yetisini kazanırlar. Hümanist kavramların farkına varırlar. Devlet kavramı ortaya çıkar. Devletlerin kuruluş biçimleri ve insanlığın kat ettiği yol üzerine genel bilgilere sahiptirler. Devletlerin siyasal ihtiyaçlarını kavrayabilme, teknolojinin, yeniliklerin doğurabileceği siyasal sonuçları ve bu sonuçların insanlığa etkisini kavrayabilirler.	(Plan 4.14., s.70-73)

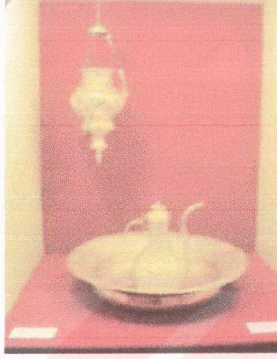
Plan 4.14. 7. Sınıf İlköğretim Öğrencileri İçin Önerilen Konu

Ziyaretin ilişkilendirildiği ders	Sosyal Bilgiler
Sınıf	7
Konu	Toplumsal sınıflar
Önerilen Süre	40 Dakika
Mekan	Müze'nin çeşitli bölümleri (Plan 3.2a, no.8-12-13-14) (Plan 3.2b, no.8-10-11)
Öğrenci Kazanımları Hedef ve Davranışlar	Hedef Davranışlar Toplumsal sınıflar? Toplumsal haklar Eşitlik Demokrasi konularında fikir yürütebilme yetisinin kazanılması.
Ünite Kavramlarına Uygun Olan Nesneler ve Davranış Örüntüsü	Osmanlı Saray yaşantısını ve halk yaşantısını tanıtan nesneler. Saray şamdanları, günlük kullanımdaki seramik, maden ve ahşap eserler. (Resim 4.7abcd, 4.8abc, s.71-73)
Öğretme – Öğrenme – Yöntem ve Teknikleri	Buluş yoluyla, metafor- analogi, rol yapma, karşılaştırma, soru-cevap, canlandırma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri – Araç, Gereçler	- Müze Rehberi; 4. sınıf Sosyal Bilgiler kitabı, yaş grubu ve konu tabloları. - Sınıf öğretmeni; müze planı, yaş grubu ve konu tabloları. - Öğrenci; müze planı, çalışma kağıtları.
Öğretme – Öğrenme Etkinlikleri	Sözel, Dilsel
Mantıksal	Öğrencilere, demokrasinin önemini, günlük yaşamımızda demokrasinin nerelerde uygulandığı üzerine kompozisyon yazdırılması.
Özet	Toplumsal sınıfların kavranması, eşitlik, özgürlük. Osmanlı ve öncesinde bu kavramların hangi aşamalardan geçtiğinin kavranması.
Ölçme – Değerlendirme	Bireysel değerlendirme, Vatandaşlık hakları, eğitim, sağlık vs. grupsal değerlendirme Komşularımızla olan ilişkilerimiz, ev ve apartman yaşantısındaki haklar. Okul yaşantısındaki haklar
İlişkilendirme	Toplumsal hakların belirlenmesi. Osmanlı'da toplumsal sınıfların kavranması.

Resim 4.7. Toplumsal Sınıflar Konusu için Önerilen Osmanlı'da Saray Yaşamını Yansıtan

Nesneler

a) Tombak Leğren-İbrik, Kandil

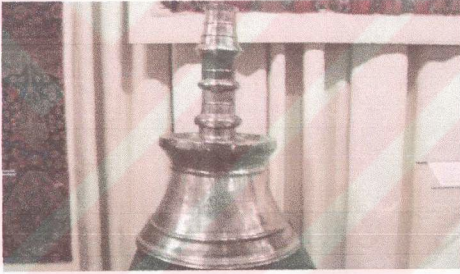
b) Buhurdan

c) Gümüş Top Askı ve Buhurdanlar

d) Gümüş Şamdan

Resim 4.8. Toplumsal Sınıflar Konusu için Önerilen Osmanlı'da Halk Yaşamını Yansıtan

Nesneler

a) Gülabdan, vazo ve şekerlikler

b) Fincanlar

c) Osmanlı Dönemi İstanbul'da Bir Ev

Plan 4.15. 8. SINIF EĞİTİM PLANI ve YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ

SINIF:8			
YAŞ GRUBU ÖZELLİKLERİ	8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YIL İÇİNDE İŞLEYECEĞİ KONULARIN ANA BAŞLIKLARI	KAZANIMLAR	ETKİNLİKLER
Soyut düşünme, politik ve liberal düşünme becerilerinin geliştirilmesi. Akran grubu ve grubun davranış kuralları önemsenir. Başkalarının kendileri üzerindeki fikirleri büyük önem taşır.	Atatürk ilkeleri ve İnkılap tarihi, I. Dünya Savaşı Genel Görünümü, Kurtuluş Savaşı öncesi Osmanlı Devleti' nin durumu, Kurtuluş Savaşı, Türk ordusu ve milli savunma, Türkiye Cumhuriyeti dış siyaseti, Atatürkçülük, II. Dünya Savaşı ve Türkiye. Fen Bilgisi: Maddelerin yapısı, Kuvvet, hareket ve enerji, Elektrik, Canlılarda çoğalma ve kalıtım, insan ve çevre, yeraltı kaynakları ve yeraltı	Olaylar arasında ilişki kurabilme ve kıyaslama yapabilme, soyut kavramları yorumlayabilme, analitik yetisini kazanmalar.	(Plan 4.16, s.75-77)

Tablo 4.16. 8. Sınıf İlköğretim Öğrencileri İçin Önerilen Konu

Ziyaretin ilişkilendirildiği ders	Sosyal Bilgiler
Sınıf	8
Konu	Osmanlı'da Aydınlatma
Önerilen Süre	40 Dakika
Mekan	Müze'nin çeşitli bölümleri (Plan 3.2a, no.8-13-14)
Öğrenci Kazanımları Hedef ve Davranışlar	Hedef Davranışlar Günümüz enerji kaynaklarına değinmek. Osmanlı'daki ısıtma ve aydınlatma araç gereçleri ve nasıl kullanıldıklarının kavranması.
Ünite Kavramlarına Uygun Olan Nesneler ve Davranış Örüntüsü	Osmanlı'da aydınlatma ve ısıtma ile ilgili nesneler, şamdan, kandil, Saray odalarındaki şömineler (Resim 4.9abcd,s.76-77)
Öğretme – Öğrenme – Yöntem ve Teknikleri	Buluş yoluyla, metafor- analogi, rol yapma, karşılaştırma, soru-cevap, canlandırma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri – Araç, Gereçler • Öğretmen • Öğrenci	• Müze Rehberi; yaş grubu ve konu tabloları. • Sınıf öğretmeni; müze planı, yaş grubu ve konu tabloları. • Öğrenci; müze planı, çalışma kağıtları.
Öğretme – Öğrenme Etkinlikleri	Sözel, Dilsel
Mantıksal	Isı ve ışık kaynaklarının neler olduğu, hangilerinin çevrecilik açısından faydalı olduğunu araştırılması.
Özet	Günümüzde hangi enerji kaynaklarının kullanıldığına değinilmesi. Çevre korumacılığı açısından hangilerinin yararlı olduğunun kavranması. Osmanlı'daki ısıtma ve aydınlatma sistemlerinin açıklanması.
Ölçme – Değerlendirme	Günümüzde kullandığımız enerji kaynaklarının kavranması, hangilerinin ekolojik denge için yararlı olduğunun tartışılması, doğal dengenin korunması için bireysel ve toplumsal sorumlulukların sıralanması.
İlişkilendirme	Hareket, kuvvet, enerji dersleri ile ilişkilendirme

Resim 4.9. Osmanlı'da Aydınlatma ve Isıtma Konsu için Önerilen Nesneler

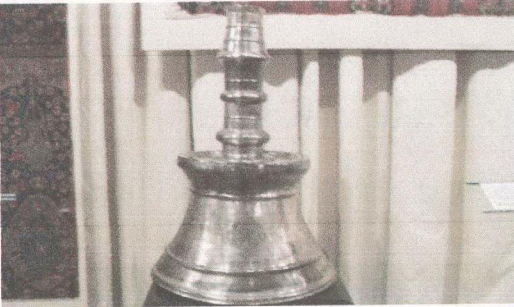
a) Bir Kandil Örneği

b) Günlük Kullanılan Şamdanlar

c) Saray Aydınlatmasında kullanılan Gümüş Şamdan

d) Osmanlı Dönemi İbrahim Paşa Sarayı Isıtma Sisteminden Bir Örnek

4.4.9. Öneriler

1. Müze'nin, kültür, iletişim ve eğitim politikalarını yazılı olarak hazırlamasının ve bu politikalar hakkında hizmet içi eğitim vermesinin programın sürekliliği için faydalı olacağı düşünülmektedir.
 2. Müzede eğitim görevini üstlenecek kişinin yeni eğitim ihtiyaçlarına yanıt verebilmesi, eğitim ile ilgili yazılı kaynak hazırlayabilmesi, etkinlik yaptırabilmesi için pedagojik formasyon alması önerilmektedir.
 3. 5225 Sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu¹ ile kültür merkezlerinin yapımı ve işletilmesi, her türlü kültür yatırımı ve kültür girişimleri mümkün kılınmıştır. Kanun'daki bu değişiklik sayesinde müzelere finans kaynağı (sponsor) sağlanabileceği ve böylelikle eğitim programları için gerekli maddi destek bulunabileceği düşünülmektedir.
 4. Eğitim programının bu ilk aşamasında Müze'nin mevcut sergilemesinden eğitim için değerlendirilmesine çalışılmıştır. Programın ilerleyen aşamalarında çalışma yaprakları, ara-bul yöntemleri, replikalar ve bilgisayar gibi malzemelerle eğitimin desteklenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Sergilemenin desteklenmesine yardımcı olan pano ve haritaların yanı sıra öğrencilerin motivasyonunu sağlayacak malzeme olarak her salon için konusuna göre yapıt kartı, çalışma sayfaları, broşürler, öğrenci ve öğretmenler için dosyalar, koleksiyonun elverdiği yerler için etütlük malzeme, replikalar, modeller, şema, fotoğraflar, slaytlar, çeşitli yerlerde bilgisayarlı uygulamaların konulması öğrenme isteğini arttıracak eğitim materyalleridir.
5. Öğrencilerin vitrinlerde gördükleri eserlerle dönem sanatını ilişkilendirebilmeleri açısından sergi salonlarının ilgili dönem sanatına ait görsellerle zenginleştirilmesi faydalı olacaktır. Örneğin, Anadolu Beylikleri dönemini konu alan salonda, bu döneme ait canlandırmalar ile döneme ilişkin eserleri nerede görebileceklerinin haritalar üzerinde belirtilmesi öğrencilerin kavramlar arası ilişki kurabilmeleri, derslerde edindikleri bilgilerle, müzede gördükleri nesneler arasında bağ kurabilmelerinin sağlayacak ve öğrencilerin bu

¹ 5225 Sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu, Kabul Tarihi: 14.7.2004, Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 21.07.2004 / 25529

bilgileri müze dışına da taşıyarak değerlendirme, sınıflandırma, analiz edebilme becerisini kazanmalarına yardımcı olacaktır.

6. Etkinlik sırasında müze sergi salonlarının değerlendirileceğine tez içinde değinilmiştir. Ayrı bir mekan önerisi olarak sergi salonunun Müzenin içinde giriş kısmında bulunan ve şu an depo olarak kullanılan bölüm düzenlenerek etkinlik çalışmaları için hazırlanabilir (Plan 3.2a, no.16). Burada da yine mekan düzenlenmesi yapılırken eğitimci ve dekoratörden yardım alınması, mekanın sadeliğinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Sergi salonlarına yakın olan bu mekanın, öğrencilerin eserlere kolay ulaşabilmesi açısından faydalıdır. Müze salonlarının, konuların gerektirdiği şekilde etkinlik alanı olarak değerlendirilmesi hem maliyetinin düşük olması hem de öğrencilerin eserlere daha yakın olabilmesi açısından daha uygun olduğu düşünülmektedir.

5. Etkinlik mekanı olarak kullanılan salonda öğrencilerin video, bilgisayar, slayt gibi çeşitli görsel araçlardan faydalanılarak da müze ziyareti sonrası bilgilendirilmesi ayrıca, bu salonda öğrencilerin istedikleri zaman faydalanabileceği bir kitaplık oluşturulması da öğrencilerin Müze'yi çok amaçlı bir kütüphane olarak kullanabilmelerine imkan verecektir.

7. Eğitim öncesinde, öğrenci ve öğretmenlere uygulanacak eğitimle ilgili olarak kitapçıkların verilmesi eğitim programının desteklenmesi açısından faydalı olacaktır.

Buna göre öğretmen ve öğrenci kitapçıklarında bulundurulması gerekenler şu şekilde sıralanabilir:

Öğrenci kitapçıklarında;

- Konuyla ilgili açıklamalar yer verilmeli,
- Öğrencilerin yaş grupları dikkate alınmalı,
- Etkinlik için boş sayfalar bulundurulmalı,
- Bilmedikleri sözcükler için sözlük konmalı,
- Kaynakça ve müze planı bulundurulmalıdır.

Öğretmen Kitapçıklarında

- Müze planına,
- Kaynakçaya,
- Konu ile ilgili olarak yararlanabilecekleri diğer müzelere yönlendirmelere,
- Sınıfta yapılabilecek çalışmalarla ilgili önerilere yer verilmelidir.

5. SONUÇ

Öğrenenlerin kişisel farklılıklarını göz önünde bulunduran, öğrenen merkezli olduğu için öğrencide öğrenme isteği uyandıran ve eleştirel düşünmeyi cesaretlendiren yapıcı yaklaşımın müze eğitimi uygulamalarında kullanılabileceği belirlenmiştir. Eğitim programı önerisi kapsamında hazırlanan konu önerilerinde ve uygulama aşamasında eğitimde kullanılan yapıcı yaklaşımın benimsemiş olduğu “öğretmen, öğrenenlere kendi kararlarını vermeleri için cesaret verir; öğrenme isteğini arttıracak ortamlar oluşturur; kavramsal ilişkileri yapılandırmalarını, ham ve birincil verilerden yararlanmalarını sağlar; öğrenenlere açık uçlu sorular yönelterek sorgulama becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.” ilkelerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, Jean Piaget’nin gelişim psikolojisinde kabul gören “öğrenme, bireylerin kendi deneyimleri ve zihinsel yapılarına bağlı olarak bilgiyi yapılandırma sürecidir.” savını da karşılayan bu yaklaşımdan yola çıkılarak ilköğretim dönemindeki her yaş grubu için farklı bir program önerisi hazırlanmıştır.

Tez kapsamında, müzelerin kendi eğitim politikalarını oluşturmalarından önce vizyonlarının ve koleksiyonlarının içeriğinin belirlendiği koleksiyon politikalarının, müzenin ziyaretçi profilinin ve ziyaretçi ihtiyaçlarının belirlendiği iletişim politikalarının belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Türk ve İslam Eserleri Müzesi’nin eğitim politikası önerisi hazırlanmasından önce müzelerin eğitim işlevinin ve eğitim görevinin tanımları yapılmıştır. Müzeler, herhangi bir iletişim aracı olmaksızın, koleksiyonları ve sergilemeleri ile tepkisiz, tek yönlü kitle iletişiminde bulunmaktadır. Bununla birlikte eğitim işlevlerini gerçekleştirebilmek için öğrenmenin yüz yüze, doğrudan, paylaşım içerisinde yapıldığı kişilerarası iletişimden yararlanılmasının hem yapıcı yaklaşımın hem de aktif eğitimin desteklenmesi açısından gerekliliği belirlenmiştir. Böylece kişilerarası iletişimin ve yapıcı yaklaşımın ilkeleri birlikte düşünüldüğünde müzenin eğitim görevi: “müze, koleksiyonu ile, öğrenenin müzenin bakış açısını görmesini; öğrenenin geçmiş ile bağ kurarak kendi kültürü ve diğer kültürlerle bağ kurmasını, somut kavramları kullanarak soyut kavramlara ulaşmasını, nesneleri okumasını, öğrenme isteğinin artmasını sağlar, öğrenen gruplarının ihtiyaçlarının belirleyerek programlar hazırlar” olarak belirlenmiştir.

Milli eğitimin genel amacı ve ilkeleri incelendiğinde “öğrencileri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda estetik duyguları ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olarak yetiştirmek; onlara birey olma bilinci kazandırmak; sosyal, kültürel, eğitsel etkinliklerle kendilerini geliştirmelerini sağlamak; gerçek öğrenme ortamlarında düşünsel becerilerini kazanmalarına, yaratıcı güçlerini ortaya koymalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak” gibi ilkelerin gerçekleştirilebilmesi için, bu ilkelere eğitime müzelerde devam edilmesi açıkça belirtilmemesine karşın, müze eğitime ve müze eğitim programlarına ihtiyaç olduğu anlaşılmıştır.

Eğitim programı önerisi ile ilgili olan bu ön çalışmalar tamamlandıktan sonra, Türk ve İslam Eserleri Müzesi yönetimince “Sadece İslam sanatına ve kültürüne özgü olarak üretilen sanat ürünlerini değil aynı zamanda şehir ve kırsal alanda yaşayan insanların da yaşam tarzlarını tanıtan sergiler hazırlamak, ziyaretçilerin sanatı ve kültürü çok yönlü görmelerini amaçlamak” şeklinde belirlenmiş olan Müze’nin vizyonu ve koleksiyonun genel özellikleri değerlendirilerek eğitim politikası önerisi hazırlanmıştır. Eğitim programı önerisi ise, bu ilk aşamasında, okul döneminde yoğun olarak ve kalabalık gruplar halinde yapılan ilköğretim öğrencileri için hazırlanmıştır. Bundan amaç, Müze’nin okul eğitiminin bir parçası halini alması, eğitimin niteliğinin yükseltilmesi ve programın ileriki aşamalarında Müze’nin eğitim aracılığı ile kültürel bir merkez konumuna getirilmesi olmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın yeni eğitim anlayışında derslerin verimliliğini öğrencideki davranış değişiklikleri belirlemiş ve bu davranış değişikliklerinin hangileri olacağı, hangi konunun kaçınıcı sınıfta işleneceğinin belirlenmesi içinde öğrencilerin yaş grubu özelliklerinden yararlanılmıştır. Bu nedenle, Türk ve İslam Eserleri Müzesi koleksiyonu için önerilen konular da öğrencilerin yaş grubu özellikleri ve yıl içinde işledikleri konular değerlendirilerek hazırlanmıştır. Tez kapsamında Ahmet Kut İlköğretim Okulu öğrencileri ile yapılan uygulamada 5. sınıf öğrencileri için, sınıfta işlemiş oldukları “İlk İslam Devletleri” konusu hazırlanmıştır. Konuyu işledikten sonra Müze’ye gelen öğrencilerin eğitim sırasında öğrenmeye istekli oldukları, sorguladıkları ve bildikleri kavramları kullanarak bilmediklerine ulaşmaya çalışan bir tutum sergiledikleri gözlemlenmiştir.

Türk ve İslam Eserleri Müzesi koleksiyonunun eğitim programı için değerlendirilmesi aşamasında ziyaretçilerin İslam sanatını ve Türk kültürünü öğrenebilmeleri, eserler üzerinde inceleme yaparken sonuca varabilmeleri için koleksiyonun özellikle dönemler, nesne konuları

ve sanat üslupları değerlendirilerek sergilendiği belirlenmiştir. Ayrıca, sergilemede etiket, bilgi panoları, haritalar gibi sergilemeyi destekleyici öğeler kullanılmış, sergi salonları arasında levhalarla yönlendirmeler yapılmıştır. Müze içerisinde öğrencilerin doğrudan ilgilendikleri bölüme yönlenebilmeleri için tez kapsamında müze planına da yer verilmiştir.

Müze'nin sergilemesinde kullanılan bu öğeler eğitimi destekleyebilecek nitelikte olmakla birlikte öğrencilerin öğrenme isteğini arttırmak için başka destek unsurlarını da gerekmektedir. Sergileme, ek destek öğeleri olmaksızın kitle iletişim ve buna paralel olarak da pasif eğitime olanak vermektedir. Bu nedenle, öğrencileri eğitimde aktif kılabilmek, öğrenme isteklerini arttırabilmek için eğitim programı önerisi kapsamında rehberli müze ziyaretlerinin yapılması, müze rehberinin öğrencileri sorularla yönlendirerek kavramlar arasında ilişki kurmalarını sağlaması, eğitim sırasında öğrencinin etken müze rehberinin edilgen olması ve böylece aktif eğitimi savunan yapıcı yaklaşım ilkelerinin gerçekleştirilmesi önerilmiştir.

Yapılan uygulama sonucunda eğitim sırasında açık uçlu soru teknikleri kullanılmasının, öğrencilerin tanıdıkları kavramlardan (ham-birincil verilerden) yararlanılmasının, öğrencilerin işledikleri konuları müzede tekrarlamasının, öğrencinin bilgiye ulaşmasında öğretmenin rehber olmasının, öğrencinin bilgiyi karşılaştırarak, analiz ederek sınıflandırmasının öğrencileri aktif kıldığı, öğrenme isteklerini arttırdığı, bilginin niteliğini yükselttiği gözlemlenmiştir. Böylece, yapıcı yaklaşımın hem Milli Eğitim Bakanlığı'nın yeni eğitim anlayışını hem de müzelerde eğitimi destekler nitelikte olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca, uygulama sonunda öğrencilerin yönelttiği Müze'ye yalnız geldiğimizde kimden yardım alabiliriz? Müzeyi ailelerimiz ile ziyaret ettiğimizde kimden yardım alabiliriz? sorularından da anlaşılabacağı üzere aktif eğitim öğrencilerin öğrenme isteklerini arttırmış, programın ileriki aşamalarında hedef kitle ilköğretim öğrencileri aracılığı ile onların ailelerine ve tüm topluma ulaşabilmesi, Müze'nin eğitim aracılığı ile kültürel bir merkez konumuna getirilmesi için bir yol açılmıştır.

Uygulamada sınıf eğitiminde gerçekleşen “okudum-bildim” aşamasına, Müze’de “gördüm” aşaması ile devam edilmiş, müze ziyareti sonrasında sınıfta yapılan etkinliklerle eğitimin “yaptım” aşamasıyla birlikte tüm aşamaları tamamlanabilmektedir.

Böylece, bu tez kapsamında hazırlanan eğitim programı önerisi ile Türk ve İslam Eserleri Müzesi Koleksiyonu'nun eğitimin bir parçası olabilmesi, öğrencilerin Müze'yi Milli Eğitim Bakanlığı müfredatında belirtilen konular kapsamında anlayabilmesi, Müze koleksiyonuna Milli Eğitim Bakanlığı müfredatında belirlenen ilköğretim konularını destekleyici nitelik kazandırılması için bir adım atılmıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yönetmeliklerle ilgili mevzuatı incelendiğinde müzelerin eğitim işlevi ile ilgili bir maddeye rastlanmamıştır. Bununla birlikte 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'ndaki 5226 sayılı değişiklik ile müzenin kültürel, sosyal, eğitim işlerinin ayrı bir müdürün görevleri arasında gösterildiği belirlenmiştir. Böylece, müzelerin eğitim görevi belirtilmiş, her müzenin kendi eğitim politikasını ve eğitim programını oluşturabilmesi için bir yol açılmıştır.

Türk ve İslam Eserleri Müzesi yönetimi de tez kapsamında yapılan çalışmaları desteklemekte, program dahilinde yapılacak ziyaretlerin öğrenciler açısından faydalı olacağı fikrine katılmaktadır. Böylece, ilköğretim öğrencileri için hazırlanan eğitim programı önerisinin, ileriki yıllarda, çeşitlendirilerek ortaöğretim ve üniversite öğrencileri, okul öncesi çocuklar, aileler gibi farklı yaş grupları için de hazırlanması umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aklan, Cevat. “Türk Milli Eğitim Sisteminin 2000’li yıllarda Yeniden Yapılanmasının Temel Esasları Eğitimde Yansımalar VI, H.H. Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Ankara, 2001.
- Arabacı, Oya (1996), Müze Eğitimi, T.C. Marmara Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Anasanat Dalı, Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul.
- Assmann, J. (2001), Kültürel Bellek, Ayrıntı Yayınevi, İstanbul.
- Atagök, T. (1999), Çağdaş Müzecilik Uygulamaları İçin Müzecilik Eğitimi, Yeniden Müzeciliği Düşünmek, der. Tomur Atagök, İstanbul, Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi, İstanbul.
- Atasoy, Nazan (1996), Müze Eğitimi ve Yazılı Gereçlerin İstanbul Arkeoloji Müzeleri Taş Eserler Bölümü Üzerine Örneklenmesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Yüksek Lisans Bitirme Tezi, İstanbul.
- Atagök, T. (1999), Çağdaş Müzeciliğin Anlamı; Müze ve İlişkileri, Yeniden Müzeciliği Düşünmek, der. Tomur Atagök, İstanbul, Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi, İstanbul.
- Atagök, T. (2003), Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar, Müze Eğitimi Semineri 1, Akdeniz Bölgesi Müzeleri, Haz. Prof. Dr. Bekir Onur, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya.
- Atasoy, N. (2001), “Müze Eğitiminde Etkin Bir Uygulama Hands-On”, 5. Müzecilik Semineri Bildirileri 20-22 Eylül 2000 Askeri Müze ve Kültür Sitesi komutanlığı Konferans Salonu Harbiye, İstanbul.
- Atasoy, N. (1999), Çağdaş Eğitimde Müzenin İşlevi, der. Tomur Atagök, İstanbul, Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi, İstanbul.
- Aydın, B. ve diğerleri (2004), Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, Pegasus Yayınları, Ankara.
- Aydın, C. ve diğerleri (2003), İlköğretim: Sosyal Bilgiler 7, Doğan Yayıncılık A.Ş., Ankara.
- Brooks J. G. (1993). In search of understanding: The case for constructivist classrooms. Alexandria Virginia: ASCD.
- Can, Şefik, (2000), Klasik Yunan Mitolojisi, İnkılâp yayınları, 7. baskı.
- Cüceloğlu, D. (1993), İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Cromwell, R. (2004), Summary of the National History Museum’s Education Policy, London. <http://www.nhm.ac.uk/education/policy.html>.25.12.2004
- Çağman, F. ve Aksoy, Ş., (1998), Osmanlı Sanatında Hat, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, İstanbul.
- Çağlar, Adil, (2001) “21. Yüzyılda Okulun Değişin Rolü ve Yeni Eğilimlere İlişkin İyimser Bazı Öngürüler”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi. Sedar Yayıncılık, İstanbul.
- Deyakulu, D. Yapıcı Öğrenme. Der. A. Şimşek, Sınıfta Demokrai, Ankara. Eğitim-Sen.
- Doğan, D.H. Jonassen. Thinking technology toward a constructivist design model. Educational Technology, 1994.
- İsmail. (1999) “Küresel Değerler ve Eğitim: Türkiye Gerçeği” Eğitimde Yansımalar V, H.H. Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Ankara.
- DPT, 8.BYKP, “Küreselleşme” Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2000

- Drucker, F.Peter. (1994) Yeni Gerçekler. 4. Baskı (Çev:Birtane Karanakçı), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Eğitim-Sen.(2002) “Anketlerle Eğitim Gerçeği” , Ankara.
- Erarslan, Mehmet, Levent. Milli Eğitim Dergisi, Yeni Eğitim Paradigması ve Türk Eğitim Sisteminde Dönüşüm Gerekliliği, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/160/arslan-eraslan.htm>,24.02.2005
- Erdoğan, İrfan, (2000) “Yeni Bir Bin Yıla Girerken Eğitim Ve Öğretim Üzerine Düşünceler.” <http://www.gucluturkiye.org/415.htm>.
- Ertürk, Selahattin, Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Yelkentepe yayınları, 1975.
- Excellence and Equity (1992), Education and the Public Dimension of Museums, ed. Ellen Cochran Hirzy, American Association of Museums, Washington.
- F.M. Newmann, G. Wehlage, Successfull School Restructing,: A Report to the Public and Educators, Medison WI: center on organization and Reconstructing Schools, 1994.
- Güvenç, Bozkurt. İnsan ve Kültür, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, Anı Yayınları (1998), Ankara.
- Hehn, V. (1998), Zeytin, Üzüm, İncir, Dost Yayınevi, Ankara.
- Hesapçioğlu Muhsin, (2001) “Postmodern/Küresel Toplumda Eğitim, Okul ve İnsan Hakları” 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi. Sedar Yayıncılık, İstanbul.
- <http://www.cnacgp.fr/Pompidou/>
- [http://www.die.gov.tr/\(DİE-2002\)](http://www.die.gov.tr/(DİE-2002))
- <http://www.horniman.ac.uk/education/index.php>
- <http://www.hurriyet.com.tr> (30-01-2003)
- <http://www.kultur.gov.tr>
- <http://www.louvre.fr/louvrea.htm>
- http://www.metmuseum.org/support/su_education.htm
- <http://www.meb.gov.tr>.
- http://www.nhm.ac.uk/education/schools_and_colleges/
- <http://www.nhm.ac.uk/education/index.html>
- <http://www.undp.org.tr>
- http://www.vam.ac.uk/school_stdnts/index.html
- http://www.yargitay.gov.tr/bilgi/kanun_liste/PC3071600.HM5.text.html
- Initiatives in Museum Education (1989), ed. Hooper-Greenhill, University of Leicester, England.
- Irvine, L. (1999), Children in African Museums: Voices of the Commonwealth, Museum International, No: 202 (No.2, Cilt 51), UNESCO, Paris.
- Işıgöllü, M. (2004), Müze’ de Resimlerle Bir yolculuk”, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul.
- İlköğretim Okulu, 1. Sınıf Hayat Bilgisi, Milli Eğitim Bakanlığı Ders kitapları (2003), Feza Gazetecilik A.Ş., İstanbul.
- İlköğretim Okulu, 3. Sınıf Hayat Bilgisi, Milli Eğitim Bakanlığı Ders kitapları (2003), Doğan Ofset A.Ş., İstanbul.
- James, R.R. (1999), Museums and Change: some thoughts on creativity, destruction and self-organization, Museum International, No.2, Cilt 51, UNESCO, Paris.
- Jensen, N. (1994), Children, Teenagers and adults in museums: a developmental perspective, ed. Eilean Hooper-Greenhill, Routledge, London.
- Jonassen, D.H. (1994a). Thinking technology toward a constructivist design model. Educational Technology.

- Kamu Reformu Araştırması, (2002), Sosyal Araştırmalar Merkezi (SAM) Tüsiad Yayınları, İstanbul.
- Kılıç, Ebru (2003)., İnternet Destekli Yapıcı Öğrenme Ortamları, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 23, Sayı 2.
- Kısakürek, M.A. (2002),İnternette Eğitim Siteleri, Anı Yayınevi, Ankara.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, 5225 Sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimleri Teşvik Kanunu, Kabul Tarihi 14.07.2004, Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 21.07.2001-25529.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi 14.07.2004, Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 27.07.2004-25535.
- Le Petit Robert sözlüğü, Culture ve Civilisation
- Lim Yuson, C. (2000), Drive and Vision: the Museo pambata in Manila, Museum International, No: 205 (No.1, Cilt 52), UNESCO, Paris.
- Manual of Curatorship, der. John Thompson, The Museums Association, London, Boston, Toronto
- MEB Araştırma, Planlama ve Koordinsayon Kurulu Başkanlığı. “2001 Yılı Başında Milli Eğitim”, <http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum1s1.html>.(24 Nisan 2004)
- Menezes, C. (2001), Museum of the Indian: New Perspectives for Students and Indigenous Pooulation Participation, Museum International, No: 212 (No.4, Cilt 53), UNESCO, Paris.
- Mills, J. (1986), Near Eastern Carpets in Italian Paintings, Oriental Carpet and Textiles Studies,II, London.
- Mills, J. (1975), Carpets in Pictures, Themes and Pictures in the National Gallery, London.
- Müzeler ve Öğretmen (1958), Maarif Basımevi, Ankara.
- Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar, Küreselleşme ve Yerelleşme, Tarih Vakfı, İstanbul, 2000.
- Müzeciler Derneği, Müzeciliğimiz: Müze-Eğitim İlişkiler. Ankara:Dönmez Ofset Yayınevi, 2000.
- Oktay, Ayla, (2001) “ 21. Yüzyılda Yeni Eğilimler ve Eğitim”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi. Sedar Yayıncılık, İstanbul.
- Onur, Bekir, Müze Eğitimi Temel İlkeler ve Politikalar, Müze Eğitimi Seminerleri I, Haz. Prof. Dr. Bekir Onur, Suna-İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, s. 15
- Öğretmen ve Öğrenci Eğitim Paketi, Rahmi M. Koç Müzesi, İstanbul.
- Ölçer, N. ve diğerleri (2002), Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Akbank Yayınları, İstanbul.
- Ölçer, N. (1993), In Pursuit of Excellence, The Museum of Turkish and Islamic Arts, Milan.
- Özden, Yüksel. (1999), Eğitimde Dönüşüm, Eğitimde Yeni Değerler. Pegem Yayıncılık, 2.Baskı., Ankara.
- Özden, Yüksel. Öğrenme ve Öğretme, Ankara: Pegem yayınları, 2003.
- Özdoğan, B. (2000), Çocuk ve Oyun, Çocuğa Oyunla Yardım, Anı Yayınevi, Ankara.
- Pasinli, A.(1997), Kuruluşu’nun 150’nci Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri (24-26 Eylül 1996- İstanbul), T.C. Genelkurmay Başkanlığı Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Genelkurmay Basımevi, Ankara.

- Paykoç, F. ve Baykal, S. (2000), Müze pedagojisi: Kültür, İletişim ve Aktif Öğrenme Ortamı Olarak Müzelerin Etkinliğine İlişkin Bir Çalışma, Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar, Küreselleşme ve Yerleşme, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Raby J., Tanındı, Z., Stanley, T. (1993), Turkish bookbinding in the 15th century, Londra.
- Rajchmir, C. (2000), Understanding the City: Abasto in Buenos Aires, Museum International, No: 205 (No.1, Cilt 52), UNESCO, Paris.
- Saban, Ahmet, (2002), Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitim. Nobel Yayıncılık, 2.Baskı, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2003), Gelişim, Öğrenme ve Öğretim”, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Şahin, C., Yamanlar, E., Göze, H. (2004) İlköğretim Sosyal Bilgiler 4, DK Ders Kitapları Anonim Şirketi, İstanbul.
- Şahin, C., Yamanlar, E., Göze, H. (2000), İlköğretim: Sosyal Bilgiler 4, Ders Kitapları A.Ş., İstanbul.
- Şenünver, G. ve diğerleri (2003), İlköğretim Ders Kitabı: Sosyal bilgiler 5, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Şenünver G. ve diğerleri (2003), İlköğretim Ders Kitabı: Sosyal bilgiler 6, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul
- Şimşek, Doç.Dr.Ali, (1999) 1999 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması, TÜSİAD. İstanbul.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Nisan 2001, Cilt 64, sayı 2523.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Mayıs 2001, Cilt 64, sayı 2524.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Haziran 2001, Cilt 64, sayı 2525.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Temmuz 2001, Cilt 64, sayı 2526.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ağustos 2001, Cilt 64, sayı 2527.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Eylül 2001, Cilt 64, sayı 2528.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ekim 2001, Cilt 64, sayı 2529.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Kasım 2001, Cilt 64, sayı 2530.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Aralık 2001, Cilt 64, sayı 2531.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ocak 2002, Cilt 65, sayı 2532.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Şubat 2002, Cilt 65, sayı 2533.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Mart 2002, Cilt 65, sayı 2534.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Nisan 2002, Cilt 65, sayı 2535.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Mayıs 2002, Cilt 65, sayı 2536.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Haziran 2002, Cilt 65, sayı 2537.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Temmuz 2002, Cilt 65, sayı 2538.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ağustos 2002, Cilt 65, sayı 2539.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Eylül 2002, Cilt 65, sayı 2540.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ekim 2002, Cilt 65, sayı 2541.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Kasım 2002, Cilt 65, sayı 2542.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Aralık 2002, Cilt 65, sayı 2543.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ocak 2003, Cilt 66, sayı 2544.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Şubat 2003, Cilt 66, sayı 2545.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Mart 2003, Cilt 66, sayı 2546.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Nisan 2003, Cilt 66, sayı 2547.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Mayıs 2003, Cilt 66, sayı 2548.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Haziran 2003, Cilt 66, sayı 2549.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Temmuz 2003, Cilt 66, sayı 2550.

- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ağustos 2003, Cilt 66, sayı 2551
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Eylül 2003, Cilt 66, sayı 2552.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ekim 2003, Cilt 66, sayı 2553.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Kasım 2003, Cilt 66, sayı 2554.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Aralık 2003, Cilt 66, sayı 2555.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ocak 2004, Cilt 67, sayı 2556.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Şubat 2004, Cilt 67, sayı 2557.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Mart 2004, Cilt 67, sayı 2558.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Nisan 2004, Cilt 67, sayı 2559.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Mayıs 2004, Cilt 67, sayı 2560.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Haziran 2004, Cilt 67, sayı 2561
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Temmuz 2004, Cilt 67, sayı 2562.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ağustos 2004, Cilt 67, sayı 2563.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Eylül 2004, Cilt 67, sayı 2564.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ekim 2004, Cilt 67, sayı 2565.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Kasım 2004, Cilt 67, sayı 2566.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Aralık 2004, Cilt 67, sayı 2567.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Ocak 2005, Cilt 68, sayı 2568.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Şubat 2005, Cilt 68, sayı 2569.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Mart 2005, Cilt 68, sayı 2570.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Nisan 2005, Cilt 68, sayı 2571.
- Tekişik, H.H. (2003), İlköğretim Hayat Bilgisi Ders kitabı 2, Tekişik Yayıncılık, Ankara.
- The Transfer of Knowledge, Museum International, (2001), No:202 (No.4, Cilt 53), UNESCO, Paris.
- Tissot, Boris. DAEP/ Service Programmation jeune public. <http://www.cnacnp.fr/Pompidou/Manifs.nsf/ActualiteCategorie?ReadForm&RestrictToCategory=Category7&count=999&sessionM=2.8.1&L=-1>
- Toker,A. (1987), Çocuk ve Müze, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara.
- Türk ve İslam Eserleri Müzesi (2002), der. Nazan Ölçer ve diğerleri, Akbank yayınları, İstanbul.
- Ulusoy, A. ve diğerleri (2004), Gelişim ve Öğrenme, Anı Yayınları, Ankara.
- Uluğ, Fevzi, (2001), "Milli Eğitim Bakanlığı Örgütü Üzerine Analitik Bir Değerlendirme" Eğitimde Yansımalar VI, H.H. Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Ankara.
- Ülgen, G. (1997), "Eğitim Psikolojisi, Alkım Yayınları.
- Ün Açıkgöz, K. (2003) "Etkili Öğrenme ve Öğretme", Eğitim Dünyası Yayınları, İzmit.
- Ünal, Işıl, (2003), Meclisteki Partilerin Eğitim Politikaları ve Hedefleri Üzerine Düşünceler, Eğitim-Bilim-Toplum Dergisi, 1(1).
- Yavuzer, H. (2003), Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ
YELİZ ÇETİNDAG KUŞAN
İş: (212) 518 18 05-06
e-mail: yeliz_c77@hotmail.com

Kişisel Bilgiler

Uyruğu :T.C.
Doğum Yeri :İstanbul
Doğum Tarihi :02/02/1977
Medeni Durumu :Evli

Eğitim Durumu

2001 - Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Bölümü
Tez Konusu: Türk ve İslam Eserleri Müzesi Koleksiyonlarının İlköğretim Müfredatı Doğrultusunda Eğitim Amaçlı Değerlendirilme Projesi.
1997-2001 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Arkeoloji Bölümü
1988-1996 Saint-Benoit Fransız Lisesi

İş Deneyimi

2001-2003 Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürü Dr. Nazan Ölçer'in asistanlığı.
2001 Yaz Kazı Sezonunda, Belçika Louvain Üniversitesi Prof. Dr. Marc Waelkens tarafından yürütülen Sagalassos Kenti çalışmalarında Sagalassos Kenti çevresinin yapılaşmalarının ve kırsal yaşamın incelediği yüzey araştırmaları.
2000 Yaz Kazı Sezonunda, Belçika Louvain Üniversitesi Prof. Dr. Marc Waelkens tarafından yürütülen Sagalassos Kenti çalışmalarında Sagalassos Kenti çevresinin yapılaşmalarının ve kırsal yaşamın incelediği yüzey araştırmaları.
1999 Yaz Kazı Sezonunda, Belçika Louvain Üniversitesi Prof. Dr. Marc Waelkens tarafından yürütülen Sagalassos Kenti kazılarında Boulouterion kazısı çalışmaları.

- 1998 Yaz Kazı Sezonunda, Belçika Louvain Üniversitesi Prof. Dr. Marc Waelkens tarafından yürütülen Sagalassos Kenti kazılarında Boulouterion ve kent içi yüzey araştırmaları.
- 1997 Bergama Allionai Kenti Kurtarma kazısı, kazı başkanı Dr. Ahmet Yaraş' ın asistanlığı, Roma Çeşmesi kazı çalışmaları.
- 1997-1999 Türk Hava Yolları Rezervasyonla satış Müdürlüğü, Satış Sorumlusu.

Sergi ve Toplantılar Organizasyonları

- 2002 “Çağdaş Yaşam ve Müze” konulu panel, Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryumu.
- 2002 “Alev Ebüziyya Seisbye, Bir Seramik Evreni” ,Türk ve İslam Eserleri Müzesi.
- 2001 “Saklı Hazineleler”, Türk ve İslam Eserleri Müzesi Koleksiyonu, Türk ve İslam Eserleri Müzesi.
- 2003 “Türk Halı Sanatında Yeni Yorumlar”, Tulga Tollu Halı Sergisi.
- 2003 İspanyol Konsoloslugu ve Türk ve İslam Eserleri Müzesi işbirliği’ nde gerçekleşen İspanyol Fotoğrafının Yüzyılı” başlıklı sergi.
- 2004 Türk ve İslam Eserleri bünyesinde Makedonya’daki Osmanlı Gelenekleri sergisi
- 2004 İspanya Kraliçe Sofya Müzesi ile müşterek “Yüzyıla Dönüş” sergisi.

Yabancı Dil

- Fransızca :İleri düzeyde
- İngilizce :İleri düzeyde
- İtalyanca :Orta düzeyde

Bilgisayar Bilgisi

Microsoft office (Word, Excel, Powerpoint,Access), Windows İşletim Sistemleri, İnternet ve E-mail uygulamaları.

İlgi Alanları

Görsel sanatlar (fotoğraf,sinema,resim), bilimsel araştırmalarla ilgili yayınlar okumak ve araştırmalar yapmak, arkeolojik yayınları takip etmek.